

ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ

Για την Πόλη, τον πολίτη, τον πολιτισμό

Μηνιαία Πολιτική Εφημερίδα * Εκδότης - Διευθυντής: Μιχάλης Βασιλειάδης

ΕΤΟΣ 4ο - ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 54 - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1995 - Διευθ.: Ακροπόλεως 61 Καλλιθέα 176.75 Τηλ. 95.83.225 Fax: 95.10.787
Γραφείο Επικοινωνίας (Κατόπιν προσυνεννόησης): Εμμανουήλ Μπενάκη & Βαλτετσίου 52 - Πλατεία Εξαρχείων 106.81 Αθήνα Τηλ. 36.47.297Το "Σεπτεμβριανό" έγκλημα
και εις τι συνίσταται
του Μιχάλη Βασιλειάδη

Η τεσσαρακοστή επέτειος των τραγικών εκείνων γεγονότων, που ως «Σεπτεμβριανό» εν αθηναίοις, ξέσπασαν στο κέντρο των νομοταγών και φιλήσυχων Αθηνών, οι οποίοι αποτελούσαν την «αθηναϊκή» ελληνορθόδοξη κοινωνία της Πόλης, έγινε ατμόσφαιρα να γραφούν και να λεχθούν πολλά, τόσο στα Μ.Μ.Ε., όσο και σε επί τούτου συγκεντρώσεις.

Μετά από σαράντα χρόνια, αποστασιοποιημένοι κάπως από τον φόβο αλλά και το πάθος που ήταν μοιραίο να δημιουργήσουν τα «Σεπτεμβριανά», θα πρέπει να εξήσαν και κυρίως οι ιστορικοί και οι δημοσιογράφοι, να ερευνη-

σουν και να φέρουν στο φως τα γεγονότα που συνέβησαν, αμέσως πριν και κατά την αποφορά εκείνης μέρας της 6ης Σεπτεμβρίου του 1955, να τα αξιολογήσουν και να τα ερμηνεύσουν, ώστε να βοηθήσουν να λάμψει ανάγλυφη η αλήθεια. Για να γίνει όμως αυτό, έπρεπε να ξεπεραστεί ο φόβος ο οποίος σφράγισε τότε δεκάδες χιλιάδες στόματα, και να κατανικηθεί το πάθος, το οποίο δεν είναι πάντοτε ο καλύτερος σύμβουλος της αλήθειας και της ιστορίας. Το «Σεπτεμβριανό» όμως έγκλημα, είναι τόσο σοβαρό από μόνο του, που δεν χρειάζεται καμιά υπερβολή.

Η «Ε» αφιέρωσε το ανά χείρας σας τεύχος στα «Σεπτεμβριανά». Ο ίδιος ο εκδότης ανέλαβε να κάνει, τη δύσκολη, χρονοβόρα και επίπονη πράγματι, έρευνα και ζήτησε από τους συνεργάτες του να καταθέσουν κι αυτοί τις μαρτυρίες τους. Κάνοντας όλα αυτά, η «Ε», προσπάθησε να μην επαναλάβει τα όσα σε προηγούμενες επετείους δημοσίευσε, ώστε τα κείμενά της να έχουν φρεσκάδα και πρόσθετο ενδιαφέρον. Μια προσεκτική μελέτη, τόσο του παρόντος αφιερώματος, όσο και προηγούμενων δημοσιευμάτων, θα δώσουν στον ερευνητή του μέλλοντος αρκετό υλικό για ενημέρωση και εξαγωγή συμπερασμάτων.

Το «Σεπτεμβριανό» έγκλημα έχει δύο όψεις. Η πρώτη και πλέον σημαντική, συνίσταται στο έγκλημα που διέπραξε το κράτος και η κυβέρνηση του απέναντι των ιδίων των πολιτών. Αυτών δηλαδή που είχε καθήκον και υποχρέωση να προστατεύσει. Την δεύτερη όψη την αποτελούν τα επί μέρους εγκλήματα που διέπραξαν αυτοί, που την τραγική εκείνη μέρα συμμετείχαν στον όχλο, το «έργο» του οποίου έκανε τον περίφημο στρατηγό Ντε Γκώλ, ακούγοντας το σύνθημα «Κύπρος τουρκική» (Kıbrıs Türk) να κάνει το περίφημο εκείνο λογοπαίγιο: «Oui, qui brise est Turque», δηλαδή «πράγματι, όποιος σπάνει είναι Τούρκος».

Εμάς θα μας απασχολήσει κυρίως η πρώτη όψη, μια και αυτή αποτελεί το εκ προμελέτης πολιτικό έγκλημα. Το αντίθετο θα αποτελούσε ενασχόληση με το δένδρο και αγνόηση του δάσους. (Δες απάντηση του υπογράφοντος στον Yüksel Menderes στην σελ. 7 του παρόντος τεύχους). Όταν μάλιστα οι παρακρατι-

ΛΑΚΩΝΙΚΑ...

✎ Υπάρχουν πράγματα, που εάν δεν τα δει κανείς με τα ίδια του τα μάτια, δεν είναι δυνατόν να τα πιστέψει. Τέτοια ήταν η καταγγελία που μας έκανε τηλεφωνικά αναγνώστης της «Ε» και έκπληκτοι του ζητήσαμε τα επίσημα στοιχεία τα οποία και μας προσκόμισε. Πράγματι, η ανήλικη κόρη του αναγνώστη μας, δις Β.Σ. γεννημένη στην Ελλάδα, από μητέρα ελληνίδα και πατέρα κωνσταντινουπολίτη, παραπέμπεται να δικαστεί και μάλιστα σε πλημ/κείο, επειδή -λέει- (άκουσον - άκουσον), «αλλοδαπή τυγχάνων (όχι τυγχάνουσα, έτσι λέει το... κατηγορητήριο) παρέμεινε στο ελληνικό έδαφος μετά τη λήξη της αδειας παραμονής της...» κλπ. Το... έγκλημα, αφορά την περίοδο από 31.12.1992 μέχρι 12.10.1993 (10 μήνες δηλαδή). Εν τω μεταξύ, η κοπέλλα ενηλικιώθηκε και έλαβε ήδη, όπως εδικαιούτο, την ελληνική υπηκοότητα.

Περιμένουμε εναγωνίως να δούμε, εάν στις 10 Οκτωβρίου, οπότε και θα εκδικαστεί η υπόθεση στο «τρίτο μονομελές», η έδρα θα πάρει το... βούρδουλα, για να τιμωρήσει αυτούς που με υπερβάλλοντα ζήλο φορτώνουν, τα είδη υπερφορτωμένα, δικαστήρια. (Πρόσφατη ακόμα η περίπτωση του ανύποπτου νομοταγούς πολίτη, που παρέπεμψαν στο αυτόφωρο (!) διότι είχε την ευσυνειδησία να παραδώσει στο αστυνομικό τμήμα χαρτονόμισμα που βρέθηκε στη τσέπη του και διαπίστωσε ότι ήταν πλαστό.)

Είναι φαίνεται δύσκολη η αντιμετώπιση των ανεξέλεγκτα ανά την Επικράτεια αλωνιζόντων και ενίοτε εγκληματούντων Αλβανών, Ασιατών, Αφρικανών κ.α., και τóριξαν στα εύκολα, παραπέμποντας τους -κατ' επίσημον έκφρασιν- «γνησιότερους των Ελλήνων».

Αλλά θα επανέλθουμε...

✎ Η κυβερνητική κρίση που ξέσπασε στην γειτονική Τουρκία, δεν είναι από τις συνηθισμένες και θα πρέπει να την παρακολουθήσουν με ιδιαίτερη προσοχή τόσο οι αρμόδιοι εδώ στην Αθήνα, όσο και οι ευρωπαίοι εταίροι μας. Η συμμετοχή στον κυβερνητικό συνασπισμό ενός σοσιαλδημοκρατικού κόμματος και μάλιστα υπό την ηγεσία του νέου του προέδρου Ντενίζ Μπαϊκάλ, μπορούσε να θεωρηθεί ως κάποια εγγύηση για το ότι θα προωθηθούν οι προσπάθειες εκδημοκρατισμού της χώρας. Εάν όμως συμπεριληφθούν στο κυβερνητικό σχήμα, ονόματα όπως αυτό του Τουρκές ή και άλλων ηγετών γνωστών για την σκληρή εθνικιστική αντίληψή τους, όχι μόνον δεν πρόκειται να προωθηθούν νέα μέτρα εκδημοκρατισμού, αλλά, κινδυνεύουν να ακυρωθούν και τα όποια βήματα έγιναν μέχρι σήμερα.

✎ Υπό τις συνθήκες που έγινε, δεν θα μπορούσε κανείς να περιμένει το όποιο αποτέλεσμα, από τη συνάντηση στα τέλη Σεπτεμβρίου των δυο υπουργών εξωτερικών κ. κ. Παπούλια και Ινονού, μια και ο Τούρκος ορόλογος του κ. Παπούλια, ουσιαστικά, δεν έχει καμία αρμοδιότητα. Ως γνωστό, είναι μέλος μιας κυβερνήσεως που τελεί υπό παραίτηση. Το μόνο που οι δυο υπουργοί κατόρθωσαν, είναι να συμφωνήσουν στο ότι... δεν συμφωνούν σε τίποτα.

Με τον τρόπο πάντως αυτό, αποδείχθηκε ότι ήταν ορθό το συμπέρασμα του Έλληνα πρωθυπουργού κ. Α. Παπανδρέου, ότι οι όποιες συνομιλίες πρέπει να αρχίσουν σε χαμηλότερο επίπεδο και αφού δημιουργηθεί το κατάλληλο έδαφος, να αναβαθμιστούν.

✎ Συνήθως η Ελλάδα «τρώει» τα παιδιά της. Αυτοί που εύρκα την υπηρέτησαν και την δόξασαν, τις περισσότερες φορές, έφυγαν πικραμένοι. Ενας απ' αυτούς και ο περίφημος Νίκος Γκάλης, ο άνθρωπος που έκανε την Ελλάδα μια από τις μεγαλύτερες δυνάμεις του κόσμου στο μπάσκετ. Ο Γκάλης, άντε ας το πούμε κι αυτό, αντλεί την καταγωγή του από την Πόλη. Ο αθλητής, που η δύναμή του πηγάζει από την προσφορά του στο άθλημα, εμποδίστηκε από κάποιους, που έλκουν τη δύναμή τους από τα εκατομμύριά τους. Στην περίπτωση του μάλιστα, δεν ισχύει και το «σκοτώνουν τα άλογα όταν γεράσουν», διότι παρά τα 38 του χρόνια, είχε ακόμη πολλά να προσφέρει.

ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ

Αιδώς αχρείοι...

Με μεγάλη προσοχή για να μην παρερμηνευτούν οι προθέσεις του από κάποιους, κατά τεκμήριο, καθόλου κύκλους της Τουρκίας, ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως κ. Βαρθολομαίος, εκτελώντας και τις επιταγές των οικουμενικών του καθηκόντων, εκδίδει τις δικαιολογημένες ανησυχίες του για ένα παγκόσμιο πρόβλημα, όπως είναι η καταστροφή του περιβάλλοντος.

Επιφυλακτικός, ο Οικουμενικός Πατριάρχης, από το ορόσημο των 1900 ετών από τη συγγραφή, στην Πάτμο, του βιβλίου της «Αποκαλύψεως», είχε την πρωτοβουλία να διοργανωθούν υπό την αιγίδα του εκδηλώσεις με θέμα την οικολογία και το περιβάλλον. Τα θέματά του προς αυτή την κατεύθυνση υπήρξαν συνετά και μελετημένα, ώστε να δίνουν την ευκαιρία σε προσωπικότητες παγκόσμιας εμβέλειας, αλλά και σε προσωπικότητες εντός της Τουρκίας που εκτιμούν το έργο του Πατριαρχείου, να το προστατεύσουν από τους μονίμως κακό-

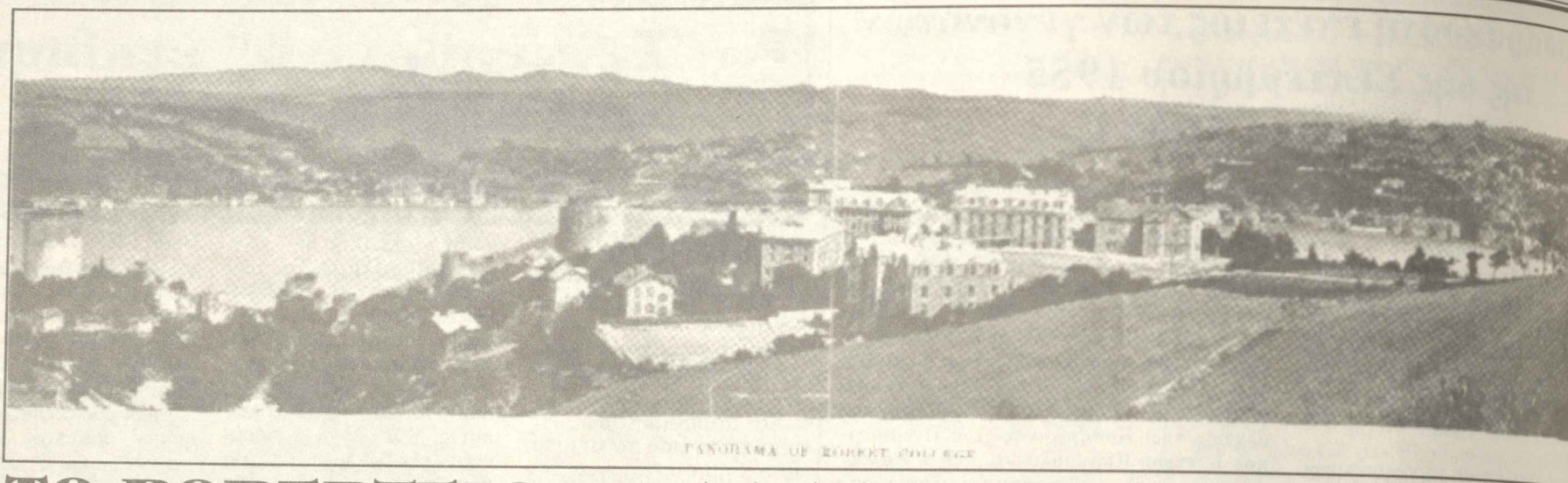
Ενώ λοιπόν ο κ. Βαρθολομαίος ακροβατούσε προσπαθώντας να οδηγήσει με ασφάλεια το σκάφος του, ανάμεσα από τις συμπληγάδες, το ρήγμα προέκυψε... στην ανοιχτή θάλασσα. Τα ανεπιθύμητα τηλαυδή, ήρθαν από κατεύθυνση που κανείς δεν περίμενε. Όπως είναι γνωστό, την ευθύνη κάποιων εκδηλώσεων είχε αναλάβει η ελληνική πλευρά και κρίθηκε σκόπιμο -κακώς κατά τη γνώμη μας- τον συντονισμό να αναλάβει η σύζυγος του πρωθυπουργού κ. Δ. Λιάνη - Παπανδρέου, ώστε να έχει ευκαιρίες και προσωπικής προβολής. Τότε κάποιοι έβαλαν -κακώς, κάκιστα- πίστεψαν πως τους δόθηκε ευκαιρία να εκδηλωθούν, τις όχι και τόσο έντιμες δημοσιογραφικά επιθέσεις τους.

Ετσι, το ιερό νησί της Πάτμου, αντί να γίνει το επίκεντρο του παγκοσμίου ενδιαφέροντος με τις θρησκευτικές του εκδηλώσεις, έγινε θέατρο για ανούσιους διαπληκτισμούς αυτών που βάλλουν μονίμως κατά της κυρίας Λιάνη - Παπανδρέου και αυτών που την περιβάλλουν για να την προστατεύσουν (!) με το αζημίωτο. Θα μπορούσαν όμως, θάλλοντες και περιβάλλοντες, προβάλλοντες και προ-βάλλοντες την κα. Λιάνη - Παπανδρέου, να περιμένουν κάποια άλλη, καταλληλότερη ευκαιρία και να μην μάλυνουν σε «ξένο αχυρώνα».

Ετσι, χάθηκε μια μεγάλη ευκαιρία για την προβολή του παγκοσμίου ενδιαφέροντος αλλά και του ελληνισμού και επαληθεύθηκε άλλη μια φορά το «ρηθέν» του ιστορικού -και φίλου- Κ. Σταματόπουλου «για την καταστροφή του Ελληνισμού της Πάτμου», χρειάστηκε η «συνεργασία» της Αγκύρας και των Αθηνών».

M.B.

Συνέχεια στη σελ.3

ΤΟ ΡΟΒΕΡΤΕΙΟ ΚΟΛΛΕΓΙΟ του Ρούμελι Χισάρ Η πρώτη τριακονταετία (1863-1893) τον Ελευθέριον Κασιάνη

Όλος τυχαίως κατά την αναδίφηση του αρχείου μου βρέθηκε ένα τεύχος της "Φιλολογικής Ηχώς" του έτους 1893 στο οποίο αναφέρεται η πρώτη 30ετία του Ροβερτείου Κολλεγίου Κων/πόλεως (1863-1893), υπό τον τίτλον: Robert College Constantinople, Catalogue, 1893. Ο Κατάλογος αυτός είναι ο πρώτος από της συστάσεως της Σχολής διδόμενος εις φως, φέρει αμέσως μετά το εξώφυλλο την μαγευτικήν εικόνα του Ρούμελι Χισάρ εις τα νηράκια του οποίου διακρίνονται ωραία κτίρια, έχει ακριβείς πληροφορίες για τη Σχολή, η οποία ευφημώσως επρόκειτο και εξελίχθη, διότι οι δι' αυτήν εργαζόμενοι για ένα και μόνο ενδιαφέρον, την αξιοπρεπή συντήρησιν της Σχολής.

Ιδρυτής του Ροβερτείου Κολλεγίου υπήρξε ο Χριστόφορος Ρ. Ροβέρτος, έμπορος από τη Νέα Υόρκη, ο οποίος μεγάλως ενδιαφέρετο περί των λαών της αυτοκρατορίας. Το γεγονός δε ότι δεν υψίστατο μέχρι τότε (1863) καθήκον ανωτέρας παιδείσεως εις την Κωνσταντινούπολιν, τον έκανε εντύπωση, ώστε το 1860 προσέκλυσε τον Κύριον Αμλίνον δ. της Θεολογίας κλπ. να συνενωθεί μαζί του και να

εύρουν τα απαιτούμενα κεφάλαια για την ίδρυση Κολλεγίου στην Πόλη, το οποίο "να παράσχει στην νεότητα, άνευ διακρίσεως φυλής και θρησκείας, την ευκαιρία να εξασφαλίση αρτίαν μόρφωσιν, ίσην προς την λαμβανόμενην εν πρώτης τάξεως αμερικανικό κολλέγιο και εδραζόμενη επί των αυτών γενικών αρχών".

Ο επελθών όμως εμφύλιος πόλεμος στην Αμερική κατέστησε αδύνατον στους δύο άνδρας να προσέλκυσουν και άλλους στο σχέδιό τους. Αλλά δεν έχασαν το θάρρος τους. Ανέλαβαν μάλιστα μόνοι το έργο.

Ο Αμλίνος επιστρέφας εις την Κωνσταντινούπολιν και μη κατορθώσας να ιδρύσει ίδιον κτίριον, άνοιξε τας θύρας της Σχολής σε οικίαν, που ενοικίασε επί τούτου στο Μπεμπέκ, τον Σεπτέμβριο του 1863. Ετσι κίνησε η πρώτη 30ετία της μικράς Σχολής η οποία έγινε μεγάλη. Ο Ροβέρτος πέθανε το 1878 και κατέλιπε υπό της Σχολής το εν πέμπτω της περιουσίας αυτού, που ανήλθε εις δολάρια 400.000.

Το 1864 το Κολλέγιο περιελήφθη στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης και έκτοτε αποτελεί μέρος αυτού, ως

παρόμοια άλλα Ιδρύματα της αμερικανικής μεγαλουπόλεως. Το 1869 ήρθαν όλα τα εμπόδια με αυτοκρατορικό ιραδέ και έγινε η αναγνώρισίς του. Και στην 4η Ιουλίου 1869 ετέθη ο θεμέλιος λίθος του πρώτου δια το Κολλέγιο τούτου κτιρίου εν μεγάλη πομπή παρόντος και του Αμερικανού πρεσβευτού E.G. Morris, επάνω στα νηώματα του Ρούμελι Χισάρ, σε τερπνή τοποθεσία των ακτών του Βοσπόρου. Το κτίριο αυτό συντελέστηκε το 1871 και έκτοτε λειτουργεί και φέρει το όνομα Hamlin Hall (Αίδουσα Αμλίνου).

Μετά τον θάνατο του Robert και νέο δεύτερο κτίριο κτίστηκε, δαπάναις των εν Αμερική Φίλων της Σχολής, που έλαβε την ονομασίαν Science Hall (Επιστημονική Αίδουσα). "Το Κολλέγιο δεν είναι έργο ενός μόνον ατόμου, αλλά των Χριστιανών φιλανθρωπών των εν ταις Ηνωμέναις Πολιτείαις, και προς τούτοις ποιεῖται να μελετάται περιούσια, προς περαιτέρω ανάπτυξιν και πρόδον". Εκφράζει δε ευχαριστίαν, προς περαιτέρω ανάπτυξιν και πρόδον". Εκφράζει δε ευχαριστίαν, προς περαιτέρω ανάπτυξιν και πρόδον".

αυτών εις το Κολλέγιον...

Η εργασία της Σχολής ετελείτο εις τας ως άνω αναφερόμενας αιθούσας. Η επιστημονική μάλιστα αίδουσα είχε ανακαινισθεί τον Ιούνιο του 1892 και περιελάμβανε τότε το Μουσείον, την Βιβλιοθήκην και το Αναγνωστήριον, τα Εργαστήρια της Φυσικής και της Χημείας, τα δομάτια των τάξεων του επιστημονικού τμήματος και ευρείαν και ωραίαν αίδουσαν για τις Δημόσιες τελετές του Κολλεγίου.

Στο Κολλέγιο διδάσκοντο τότε ξένα γλώσσα η αμερική, η βουλγαρική, η γαλλική, η γερμανική, η ελληνική, ήτις είναι υποχρεωτική για τους Ορθοδόξους και προαιρετική δια τους λοιπούς φοιτητάς, η λατινική και η τουρκική.

Στον κατάλογο δημοσιεύονται και τα ονόματα των διδασκάντων μέχρι του 1868, τους οποίους ακολουθεί η αριθμησις κατ' όνομα των τελειοφορούντων από του 1868 καθ' έκαστον έτος.

Ιδιαίτερα εγκύκλιος είχε σταλεί προς τους τελειοφορούς δια της οποίας εξηπνούντο παρά της διευθύνσεως της Σχολής α) η νυν διαμονή

αυτών β) η σημερινή ενασχόληση, εργασία αυτών γ) μετά την αποφοίτησιν των εις ποιάς σχολάς έστειλαν τας σπουδάς αυτών και τα βαθμίων και τίτλων ηρώτησαν, ποίαν υπηρεσίαν παιδείας, πολιτικήν, οικονομικήν, στρατιωτικήν, κατέχουσιν έκτοτε. Στις πάντες απήντησαν κατά πλήρην έδωσαν τας ζητούμεναις πληροφορίες. Η Σχολή εξέτασε θεμελιωδώς τας απαντήσεις, και έκτοτε καταλόγω (σελ.29) και αναμνηστικαί επί ημερίσιν ενθυμούμεθα, και ότι το Κολλέγιο παρακολουθεί τας σταδιοδρομίας των με πίστιν, αγάπην και υπευθυνείαν (Confidence, Affection and Pride)".

Κατά την στατιστικήν, από του 1863 - 1893 εφοίτησαν εν τη Σχ. 5149 μαθηταί, εξών απεφοίτησαν 274.

Εκείνο δε όπερ κάνει εντύπωση είναι ότι στην αποθήκη των τελειοφορούντων (1868-1893) είναι ότι τα πρώτα οκτώ στοιχείων πλειονότητα, και τα εν Βουλγαρία θέσει κατηγορίας, υπηκούον και γραμματείς υπαρχόντων κλπ. γένοντες οφείλουν την δόξιν τους στη Ροβέρτειαν Σχολήν.

Δρ. Δημήτριος Μιχαηλίδης

Εκπαιδευτικός - Καρδιολόγος Ε.Ψ.Φ.Μ.Γ. (Θ.Σ.Α.)
Δέχεται καθημερινώς από 17-20 πλην Σαββάτου και επί συνεντεύξει.

Διευθ. Ποσειδώνος & Νηρηίδων 1 Παλ. Φάληρο
Τηλ. 98.32.302 Ιατρ. 98.17.801 Οικ.

Δρ. Λυδία Ιωαννίδου-Μουζάκα

Χειρουργός Γυναικολόγος - Ειδικός Μαστολόγος
Αμ. Επίκουρος Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αθηνών
Πρόεδρος της Διεθνούς Εταιρείας Μαστολογίας

Δέχεται Δευτέρα, Τετάρτη, Πέμπτη 5-6 μ.μ. με ραντεβού
Ιατρ.: Α. Κηφισίας 6, Αμπελόκηποι Τηλ: 77.71.246
69.29.420 & 69.16.618 Μαυειτ. Λητώ, 80.48.584 οικ.

Δρ. Στέλιος Αντωνιάδης

Παιδίατρος - Καρδιολόγος παιδών
Καθηγητής Παιδιατρικής Τ.Ε.Ι.
Επιστημολογίας Παιδίας, Κλινικής Νοσ. Παιδών "Α.Σοφία"
Επιστημολογίας Νοσ. Great Ormond Str London,
Παν. Harvard & Columbia U.S.A.

Διευθ.: Ηρακλείτου 4, Κολωνάκι

Τηλ. 36.02.745 Ιατρ. 98.33.413 Οικ.

Δρ. Πέτρος Γκιναιδής

(Γαϊτανίδης)
Ωτορινολαρυγγολόγος
Επιστημολογίας Τηλεϊνίου Νοσ. & Νοσ. Παιδών Α. Σοφίας
Δέχεται καθημερινώς 6.30-8.30

Διευθ. Ιατρ. Αησιόλαου 11, Ανω Ηλιούπολις

Τηλ. 97.06.378

Δρ. Οθων Παπαδόπουλος

Πλαστικός Χειρουργός
Επίκ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών
Αισθητική και επανορθωτική χειρουργική
Δέχεται Δευτέρα, Τετάρτη & Πέμπτη 5-8 μ.μ.
κατόπιν ραντεβού

Διευθ. Ιατρ.: Λυκείου 2 Αθήνα 106.74 (Ανάκτορα)

Τηλ. 72.11.159 & 72.29.221

Δρ. Κοσμάς Α. Κοτζαμάνογλου

Επ. Καθηγητής
Χειρουργός Οφθαλμίατρος
Δέχεται στο Ιατρείο του, καθημερινά τα
συνεχόμενα πλην Σαββάτου, και με ραντεβού
Διευθ. Ιατρ.: Υψηλάντου 29, Κολωνάκι
Τηλ.: 72.14.589 Ιατρ. 98.32.062 Οικ.

Δρ. Σοφοκλής Ζησιδάδης

Χειρουργός Οδοντίατρος
Πτυχιούχος Παν. Κων/πόλεως & Αθηνών
μετεκπαιδευθείς και εργασθείς εις Γερμανία
Δέχεται καθ' εκάστην 5-8 μ.μ.
και τα πρωινά με ραντεβού
Διευθ. Ιατρ.: Αγ. Αλεξάνδρου 3, Παλ. Φάληρο
Τηλ. 98.38.877 - 98.38.541 Ιατρ. 98.36.807 οικ.

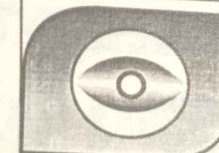
Δρ. Δόμνα Τσούμπου

Χειρουργός Οδοντίατρος
Δέχεται καθημερινώς με ραντεβού

Διευθ.: Αχιλλέως 42, Π. Φάληρο
Τηλ. 98.81.178 - 98.25.307

Δρ. Αριστοτέλης Κυριαζής

Χειρουργός Οδοντίατρος
Δέχεται καθημερινώς με ραντεβού
Εργασίας: 9.00-13.00, 17.00-20.00
Διευθ.: Ποσειδώνος 19 - 20 & Αμφιθέας, Αλιμοί
Τηλ.: 98.82.033 Ιατρ. 98.30.889 οικ.

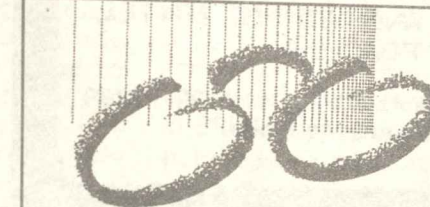
ΟΡΘΗΤΗΛΜΟ-CHECK

ΕΠΕ. ΠΡΟΤΥΠΟ ΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΙΚΟ
ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ
& ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

Παντελής Αλεξ. Παπαδόπουλος

Χειρουργός Οφθαλμίατρος
Μέλος της Αμερικανικής Οφθαλμολογικής Ακαδημίας
ΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΙΚΟ CHECK-UP - ΜΕΛΕΤΗ ΓΛΑΥΚΩΜΑΤΟΣ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ (ΚΑΤΑΡΑΧΗ ΜΕ ΥΠΕΡΧΟΥΣ,
ΓΛΑΥΚΩΜΑΤΟΣ, κ.α.)
ΟΠΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ - ΦΛΟΥΟΡΟΑΓΓΕΙΟΓΡΑΦΙΑ - LASER
ΥΠΕΡΧΟΙ (A-SCAN, BIOMETRIA) ΟΡΘΟΠΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΣΤΡΑΒΙΣΜΟΥ
ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΚΕΡΑΤΟΕΙΔΟΥΣ
ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΜΥΩΠΙΑΣ ΜΕ LASER - ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΦΑΚΩΝ ΕΠΕΦΗΣ

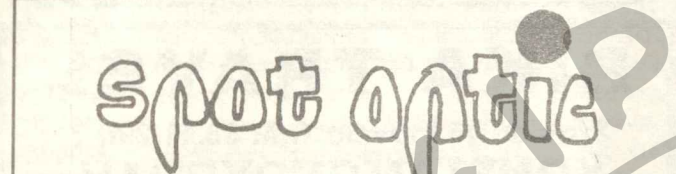
Για ραντεβού: Καθημερινά 10.00-13.00 & 17.30-20.30
Αγ. Αλεξάνδρου 10 & Ιριδος 1 Παλαιό Φάληρο
☎ 98.81.800 - 98.83.702 fax: 98.83.702

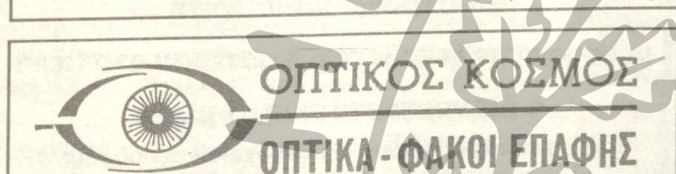
ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ 4 ΣΥΝΤΑΓΜΑ 105 62 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛΕΦΩΝΟ: 3238555 3285535 3238777
ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 3 ΣΤΟΑ ΚΑΛΑΙΤΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑ
105 62 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛΕΦΩΝΟ: 3247043 3237030
ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΕΤΑΞΑ 18 ΓΑΥΦΑΔΑ
ΤΗΛΕΦΩΝΟ: 8945606 8942013 8942980 8981228

μητροπουλος
οπτικά φακοί επαφής ...για να βλέπετε
συνταγές όλων των ταμείων
Ι.Κ.Α. - Ο.Τ.Ε. - ΤΡΑΠΕΖΩΝ - Κ.Α.
κατάστημα 1ον Χαρκοπού 60 - Καλλιθέα
Τηλ. 95.88.744
κατ. 2ον Μαρκόπουλο Αττικής
τηλ. 0299 - 22442

Α. ΚΑΣΤΡΙΝΟΣ - Γ. ΚΑΠΑΣΑΚΑΛΙΔΗΣ
Μοντζαργιωτάκη 80 ΚΑΛΛΙΘΕΑ ☎ 95.12.288
Γρ. Αυξεντίου 49 Ανω Ιλίσια ☎ 77.67.716
Π. ΚΑΣΤΡΙΝΟΣ - Α. ΣΤΑΜΠΕΚΗ
Πατησίων 128, Αθήνα ☎ 82.28.708

ΟΠΤΙΚΑ - ΦΑΚΟΙ ΕΠΑΦΗΣ
Διπλωματούχος Οπτικός
Ι. ΕΚΜΕΤΣΟΓΛΟΥ

Διευθ. Αγ. Δημητρίου 113, Μπραχμά ☎ 97.55.532

ΗΛΙΑΣ Ν. ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΠΛ. ΧΗΜΙΚΟΣ ΠΑΝ/ΜΙΟΥ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΠΟΤΩΝ - ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΩΝ
Εγκρίσεις, άδειες Α.Χ.Σ., κατ' έφεσην εξετάσεις
στα Γ.Χ.Κ., αγορανομικά, αναλύσεις,
εντομοκτονίες - μυκητοκτονίες, μελέτες παραγωγής,
συσκευασίας, συντηρήσεως, γυμναστικές,
καταποσίες. Βιομηχανική πείρα 22 ετών.
ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ 12 Π. ΦΑΛΗΡΟ ΤΗΛ: 98.46.820
FAX 98.46.835

Διπλωματούχος νοσοκόμα με πείρα, αναλαμβάνει
υπεύθυνα κάθε είδους ενέσεις, παρακολουθήσεις
πίεσεως κλπ.

Αγ. Βαρβάρα 26 Π. Φάληρο ☎ 98.49.646 κα.Βιβή

Απόστολος Γ. Καϊρης

ΦΥΣΙΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΣ
Αποκατάσεις - Θεραπεία Ορθοπεδικών, Νευρολογικών
(ρευματολογικών παθήσεων) καθώς και αθλητικών
κακώσεων με ακτίνες Laser, ΜΑΓΝΗΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ
Ισοκινητικές μετρήσεις με ΕΡΓΟΜΕΤΡΙΚΑ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ
Δέχεται κάθε μέρα εκτός Σαββάτου 9-12 και 16-21
στο σύγχρονο και πλήρες ΦΥΣΙΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟ
Α. Ποσειδώνος και Παρθενώνος 1 Π. ΦΑΛΗΡΟ
Τηλ.98.34.227 - 98.12.504, Οικίας: 98.28.468

Ελευθερία Τσοκώνα - Μαζαράκη

Χειρουργός - Οδοντίατρος
Δέχεται καθημερινώς πλην Σαββάτου 10.00 - 13.00
και 18.30-20.30 επί συνεντεύξει
Φειδιππίδου 1-3 & Κηφισίας, Αμπελόκηποι
☎ 77.94.542 Ιατρ. 82.39.373 οικ.

Δρ. Φωκίων Σιδηρόπουλος

Χειρουργός - Γυναικολόγος - Μαιευτήρ
Δέχεται Δευτέρα - Τρίτη - Πέμπτη 5 - 8 μ.μ.
Σκουφά 36 Κολωνάκι - ΑΘΗΝΑ
☎ 36.10.274

Δρ. Τασία Β. Καρακαλίδου

Χειρουργός Οδοντίατρος
Δέχεται καθ' εκάστην πλην Σαββάτου
και επί συνεντεύξει
Κ.Παλαμά 9 - Στάση Κλωναρίδου, Πατήσια
☎ 22.31.043 Ιατρ. 88.22.818 οικ.

Δρ. Μαρία Τζενάκη

Χειρουργός Οφθαλμίατρος
ΦΑΚΟΙ ΕΠΑΦΗΣ - LASER ΓΙΑ ΤΗ ΜΥΩΠΙΑ
Δέχεται καθημερινά με ραντεβού
ΙΑΤΡΕΙΟ: Αχιλλέως 86 Παλαιό Φάληρο
☎ 98.36.925

Δρ. Γεώργιος Παγόπουλος

Χειρουργός Οδοντίατρος
Δέχεται καθημερινώς εκτός Σαββάτου με ραντεβού
Διευθ.: Πιπίνου 18, στάση Αγγελόπουλου
Τηλ. 88.19.720

Κέντρο Φυσικοθεραπείας

και Αποκατάστασης
Γεωργίου Αθ. Γουγουδή
Αποκατάσταση ορθοπεδικών, ρευματολογικών,
καρδιο-αναπνευστικών, νευρολογικών παθήσεων
Διευθ. Αφροδίτης 9 & Νηρέως Παλ. Φάληρο
Ραντεβού στα τηλ. 98.48.482 & 20.23.485 οικ.

ΕΥΡΟΦΟΡΟΝ

ΧΡΩΜΑΤΑ - ΣΙΔΗΡΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ
Ελευθ. Ταστούς & Σία ε.ε.
Δουκίσσης Πλακεντίας 149- Χαλάνδρι.
ΤΗΛ.: 63.98.078

ΘΩΜΑΣ ΒΙΤΑΛΗΣ

ΜΟΝΩΤΙΚΑ ΥΛΙΚΑ
Υαλοβάμβακας, Armaflex, Risoform
και άλλα είδη μονώσεως
Κρέοντος 79 - Κολωνός
☎ 51.44.238 - 51.48.592

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΛΟΓΙΑ

Η Σημασία της Γλώσσας στην Ερευνα

τον Ελευθέριον Κασιάνη

Είναι πολλοί αυτοί που ενδιαφέρονται για το Βυζάντιο σήμερα, από διαφορετική σκοπιά έκαστος. Νομίζω ότι προηγείται η Τέχνη και από αυτήν η ζωγραφική, ενώ η αρχιτεκτονική, η μουσική, η μεταλλουργική μικροτεχνία, τα υφαντά έπονται. Το γιατί το εννοεί κανείς εύκολα: Δεν χρειάζονται (ήθην) εμνηνεία, αφού επικονινει ο καθένας απ' ευθείας με τη γραφική αναπαράστασή. Εν τούτοις, οι μεν Ελληνορθόδοξοι, όσοι ετοποθέτησαν στις τραπέζιές τους μια (μετα)βυζαντινή εικόνα, δεν έχουν άλλες προ-σλαμβάνουσες παραστάσεις ειμή μόνο δυτικού τύπου. Αλλά, από μια εικόνα του Botticelli δεν μπορείς να εννοήσεις την ασκητική έκφραση των ψηφιδωτών ή των τοιχογραφιών βυζαντινής Μονής. Και αυτή η Παλαιοβυζαντινή τέχνη (1204-1453) θέλει μια προπαιδεία για να την αισθανθείς σωστά. Αλλά τα βυζαντινά δια τους συλλέκτες, λόγω διαφέρουν από τα κινέζικα βάζα.

Ως προς την μουσική, κανείς δεν ξέρει τίποτε θετικό για τους προ του 1204 χρόνους, και θ' αργήσουμε πολύ να μάθουμε. Οι πολλοί αποκαλούν βυζαντινήν

μουσικήν τους αμανέδες της τουρκοκρατίας, αρχει να μην είναι υπό ευρωπαϊκήν επήρσαν.

Εις την αρχιτεκτονικήν, ήταν της μόδας να συνδύουμε την τέχνη με την περιοχή της Συρίας. Πολύ περισσότερο θα ωφελούντο οι τουρίστες να επισκεφθούν την Κατοπολιανήν της Πάρου ή την Αγίαν Σοφίαν της Θεσσαλονίκης ή τον Οσίου Λουκά ή την νέαν Μονήν της Χίου, παρά να χαζεύουν στα "παλαιπωλεία" (με τις νοθευμένες μεταβυζαντινές εκδόσεις). Η αρχιτεκτονική έδωσε υλική έκφραση στον Λόγο.

Η Ιστορία υπήρξε πάντοτε μέγα μάθημα στο οποίο οι Έλληνες ενώ υπήρξαν άριστοι διδάσκαλοι, είμεθα αμετέστατοι μαθητές. Πρέπει να αποβάλει κανείς τις προκαταλήψεις, και να κατανοήσει την εποχή των βυζαντινών αυτοκρατόρων, εν συγκρίσει προς την κατάσταση α) της θέσης β) του Αραβοπερσικού κόσμου και γ) του Σλαβικού κόσμου και των βαρβάρων, για να εννοήσει την σημασίαν του παράγοντος Βυζαντίου στη διαμόρφωση της Ιστορίας. Δεν εννοώ απλώς τη συντήρηση τινών εκ των

αξιών του αρχαίου κόσμου, ούτε την διάδοσιν του Χριστιανισμού (μέσω του οποίου ο μη Ελληνικός κόσμος έμαθε τις Επιστήμες, τις Τέχνες, την Φιλοσοφία). Ενωό την οργάνωσιν του κράτους από κοινωνικής άποψης, μέγα θέμα το οποίο πρέπει να μελετάται περισσότερο από την εξέλιξη των γεγονότων.

Αλλά εκείνο στο οποίο θέλω να επιμείνω είναι η αξία της μελέτης της Γλώσσας και της Φιλολογίας των Βυζαντινών, δηλαδή της ελληνολόγους και υπό την επίδραση της αρχαίας φιλοσοφίας έκφρασης των προγόνων μας. Διότι πιθανόν ο στρατός, η διοίκησης, εν μέρει το δίκαιον να διευκολυνθήσαν κατά τα ρωμαϊκά πρότυπα. Πιθανόν η θεολογία να εδράζεται εξ ίσου στον Ιουδαϊσμό και την ελληνική Φιλοσοφία. Πιθανόν η Τέχνη να ξεκίνησε από την Αίγυπτο, τη Συρία, τας υπό των Ρωμαίων διαμορφωθείσας περιοχές. Αλλά ο Ελληνικός Λόγος είναι Ελληνικός επί 1500 έτη, από τον απολογισμό Πατέρων μέχρι τον εξιστορησάντων την υπό των Τούρκων Αλυσιν της Κων/πόλεως (1453) και επείκενα μέχρι της Ελληνικής Επανάστασεως (1821). 'Η για να είμεθα ακριβέστεροι, από τους Εβρομήκοντα μεταφραστές της Παλαιάς Διαθήκης (προ Χριστού), τα Ευαγγ.

γέλια και την Καινήν Διαθήκην μέχρι και του Κοσμά του Αιτωλού. Και αυτός ο Ελληνικός Λόγος, ο οποίος έλαμψε στην Παλαιά και την Καινήν Διαθήκην, στους Πατέρες της Εκκλησίας, στον μεγαλύτερον ρήτορα των αιώνων Ιωάννην Χρυσόστομον, στον υπερίτεστον υμνογράφον της Χριστιανισμένης τον Ρωμανών τον Μελωδών, στους σπουδαιότερους ιστορικούς των Μέσων Χρόνων (Προκόπιον, Ανναν Κομνηνόν, Κριτόβουλον), στους συναξαριστές, τους εγκυκλοπαιδιστές, σε ένα τέρας μάθησης όπως ο Μιχαήλ Ψελλός, αυτός ο

Λόγος είναι Ελληνικός και δι' αυτού εξεφράσθη, ανεξαρτήτως εθνικότητας, το υπήκοον του Βυζαντίου. Αυτός ο λόγος εναρμονίσθη στα λειτουργικά κείμενα δια των οποίων εβρατίσθημεν, συνεξυθύνθημεν, ετάφημεν, εκλάυσμεν, εδοξολογήσαμεν τον Θεόν. Αυτός μας συνέχει και τώρα, αυτός έδωσε την ενότητα της Ελληνικής ιστορίας. Αυτός ο Ελληνικός λόγος έγκλεισε, εξιστόρησε, επροφήτευσσε, παρηγόρησε, εδίδασκε το έθνος μας και τον κόσμο, και τον δίδασκε ακόμη. Βεβαίως δεν είναι εύκολο

Α. Ο. ΤΑΤΑΥΛΑ

Το βράδυ του Σαββάτου 23 Σεπτεμβρίου, ο Αθλητικός Όμιλος Ταταύλα, διοργάνωσε ένα νέο, από τα πλέον επιτυχήματα του γκαρντν - πάρτυ, στον ειδικά διακοσμημένο χώρο του Βυζαντινού Κέντρου. Η εύγενη και πλούσια κουζίνα, η καταπληκτική ορχήστρα αλλά και το γενικότερο κέφι των παρευρισκομένων, δημιουργήσαν τις κατάλληλες εκείνες συνθήκες για να υπάρξουν και πάλι η γνωστή έσθη ατμόσφαιρα.

Ο ρόλος της προόδου του Συλλόγου κ. Ιωακείμ Λάγιας, καλωσόρισε με σύντομη και περυστική ομιλία τους παρευρισκομένους, μεταξύ των οποίων διακρίνονταν ο Δήμαρχος του Παλαιού Φαλήρου κ. Γεώργιος Χαρσβερίδης και η σύζυγός του, ο αρχηγός της μειοψηφίας κ. Τάκης Κωλαροπούλου, ο επί σειρά ετών δημοτικός σύμβουλος, Αντιδήμαρχος και πρό-

εδρος Δ.Σ. Ανδρέας Δούμας, πολλά μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου κ.α. Ιδιαίτερα κεφάλτο το τραπέζι του κ. Τρέφοντα Ζεβουδάκη, ο οποίος τη βραδιά εκείνη αρραβώναζε και την μοναχοκόρη του. Συγχρητίστησα σε όλη την οικογένεια.

Θεομιά συγκαταστήμα. Επίσης σε όλο το Δ.Σ. του Συλλόγου, που δίνει σχετικά δύσκολες μάχες την εποχή τούτη και τα καταφέρνει.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΙΑΔΩΝ

Πρόγραμμα Εκδηλώσεων Οκτωβρίου - Νοεμβρίου
Σάββατο, 21.10.1995: Μονοήμερη εκδρομή στο Σιλόαστρο. Επίσκεψη στο Αίγιο για διανομή δωρεάν και αγαθών στους σεισμοπαθείς.

Δευτέρα, 6.11.1995: 6.30μ.μ. Συνέληση Σχολής Τραπέζης στο Πνευματικό Κέντρο Κων/πολιν (Δημ. Αμπελόκηποι), με θέμα: "Πρόγραμμα διαγνώσης και αντιμετώπισης γυναικολογικών παθήσεων". Συντονίστρια: Η επίκουρος του Παν/μίου Αθηνών και Πρώτος Καθηγητής της Ελληνικής Εταιρείας Μαστολογίας κ. Λυδία Ιωαννίδου - Μουζάκα.

Ομιλήτριες: Ρ. Αραπτασιάνη, Δαδιστή, Παθολογολόγος, Σ.Μ. Βενέτη, Κυταρολόγος, Βίλνις, Πλαστικός Χειρουργός, Στ. Μαραγκοπούλου, Αισθητική, Β. Μαραγκοπούλου, Παιδολόγος - Ογκολόγος. Τηλέφωνο για συμμετοχές: 98.82.033.

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ

Για την Πόλη, τον Πολίτη, τον πολιτισμό

Εκδότης - Διευθυντής: Μιχαήλ Α. Βασιλειάδης
Ακροπόλεως 61, Καλλιθέα 176.75 ☎ 95.83.225
Ετήσια συνδρομή 1995: Για την Ελλάδα δρχ.2500
Για το εξωτερικό U.S.\$ 25 - Για Τουρκία ΛΤ.500.000
Τεύχη προηγούμενων ετών δρχ. 500 ή 3.-
Οι συνδρομές εξωτ. πληρώνονται στην Ελλάδα σε δρχ.
Εμβάσματα - Επιταγές στο όνομα του εκδότη.
Τεχνική επιμέλεια: ΦΩΤΟΥΝ ΑΒΕΕ ☎ 36.10.035
Μοντάζ: Θεώνη Νιφιλή ☎ 52.29.220
Εκτύπωση: Μ. Αθανασιάδης-Μ. Ανδρικού ☎ 52.52.216
Βιβλιοδεσία: Κ. Καραγιάννη
Επικούρου 20 Αθήνα ☎ 32.17.823
Διακπεριποίηση αποστολής: Π. Καρατζά
Μενελάου 27 Ανω Πετράλωνα

DIMIDIS TOURS

Κηφισίας 68 - ΑΘΗΝΑ

☎ 69.27.240 - 69.27.241 - 69.29.838

ΕΚΔΡΟΜΕΣ - ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ

Ειδική προσφορά
Εισιτήρια Αεροπορικής
ΑΘΗΝΑ - ΠΟΛΗ - ΑΘΗΝΑ
Ξενοδοχεία στην Τουρκία

Συνεχείς εκδρομές για:

Κωνσταντινούπολη, Προύσσα, Σμύρνη,
Εφεσσό, Πέργαμο, Τροία
Ειδικές εκδρομές για Κατπαδοκία
και ο περίφημος γύρος του Πόντου

Κρουαζιέρα στη Μαύρη Θάλασσα από 19-29 Οκτωβρίου
(Πειραιάς - Σούδα - Μιτηλίνη - Κωστάντζα - Οδησσός -
Γιάλτα - Βάρνα - Θεσσαλονίκη - Πειραιάς)
Τιμές από 195.000 - 235.000

ΤΑΞΙΔΙΑ - ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Διευθ.: ΣΥΝΤΑΓΜΑ - Καρ. Σερβίας 7
Τηλ.: 32.31.362 - 32.25.408

ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ

ΑΠΛΕΣ - ΩΓΡΑΦΙΚΕΣ - ΦΩΤΕΙΝΕΣ

ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΑ ΦΩΤΕΙΝΑ ΦΑΝΑΡΙΑ

ΜΕΤΑΞΟΤΥΠΕΣ - ΜΑΚΕΤΕΣ

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

ΚΩΝΣΤ. ΣΑΒΒΑ 8 - ΠΑΤΗΣΙΑ (ΑΓ. ΛΟΥΚΑΣ) ΤΗΛ: 20.12.619

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΤΑΒΕΡΝΑ

ΑΜΦΙΘΕΑ

Δημήτρης Μαύρος

Ομορφή χαρούμενη ατμόσφαιρα

Εκλεκτά μεζεδάκια από τον γνωστό σας μάγειρα

Γιώργο Χάρη

- ✓ Κάθε Παρασκευή και Σάββατο βράδυ μουσική, πρόγραμμα με μπλουζ, κίθαρά και αρμόνιο.
- ✓ Σαββατοκύριακα και αργίες ανοικτά τα μεσημέρια
- ✓ Κλειστό κάθε Δευτέρα

Κρατήσεις ☎ 93.34.813

Διευθ. Αχαίων 24 - Αμφιθέα (ύψος Αγ. Κυριακής)

PHILIPS

Το Σήμα...
με την μεγαλύτερη ΔΗΜΟΤΙΚΟΤΗΤΑ
σ' όλο τον κόσμο.

...προσφέρει ανέσεις, σιγουριά
και... όχι προβλήματα!!

ΤΗΛΕΟΡΑΣΕΙΣ, ΒΙΝΤΕΟ,
ΒΙΝΤΕΟΚΑΜΕΡΕΣ, ΣΤΕΡΕΟΦΩΝΙΚΑ,
ΦΟΡΗΤΑ ΘΕΡΜΑΝΤΙΚΑ...

μέχρι ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΣΙΔΕΡΑ, ΜΙΞΕΡ,
ΚΑΦΕΤΙΕΡΕΣ, ΑΝΕΜΙΣΤΗΡΕΣ, ΣΤΙΦΤΕΣ,
ΡΟΛΟΓΙΑ...

* Πάντοτε με την εγγύηση της προηγμένης
τεχνολογίας της PHILIPS

ΒΑΣΙΛΗΣ ΓΕΩΡ. ΚΑΖΑΠΟΓΛΟΥ

ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ ΣΥΣΚΕΥΕΣ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΠΙΣΚΕΥΩΝ

ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ (ΘΗΣΕΩΣ) 74, ΚΑΛΛΙΘΕΑ 176.76

☎ 95.60.522, 93.71.160-1-2, 95.80.470

ΤΗΛ. SERVICE 93.71.163 - FAX 95.69.944

Miele

ΓΛΥΦΑΔΑ

ΜΕΤΑΞΑ 41, 1ος ΟΡΟΦΟΣ, ΤΗΛ.: 89.40.922
(ΕΝΑΝΤΙ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟΥ)

ΕΠΙΠΛΑ ΚΟΥΖΙΝΑΣ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΙΚΕΣ

ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΔΥΤ. ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ Ε.Μ.Π. - ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΗΣ I.D.G.S.A.

RIKA TRAVEL

Σταδίου 10 Ισόγειο Τηλ. 33.11.296-7

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ

ΚΑΘΕ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΩΣ

Με τα υπερσύγχρονα αεροσκάφη της

Thai

Επιστροφή κάθε Τρίτη

παραμονή σε ξενοδοχείο 4 αστέρων στο Πέρα

4 διανυκτερεύσεις, 5 μέρες

Τρανσφέρ αεροδρόμιο - ξενοδοχείο - αεροδρόμιο

μόνο 85.000 δρχ.

Αναζητούνται οι συγγενείς και νόμιμοι

κληρονόμοι της ΕΥΑΝΘΙΑΣ ΠΑΛΑΣΗ

(το γένος Ράκα)

Τηλ. (01) 95.81.693 κα. Υθόννη

(δραδινές ώρες)

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΛΕΤΩΝ

ΕΙΡΗΝΗΣ ΙΟΥΡΑ. ΠΟΙΜΕΝΙΔΗ

εκ Κωνσταντινουπόλεως

Το παλαιότερο Γραφείο Τελετών στο Παλιό Φάληρο

κέρδισε την εμπιστοσύνη σας λόγω της πολυετούς

πείρας του και της ανθρώπινης εξυπηρέτησής σας

ΣΑΣ ΠΑΡΕΧΕΙ ΑΡΙΣΤΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ

ΟΛΟ ΤΟ 24ΩΡΟ

Αγ. Αλεξάνδρου 50, Π. Φάληρο

τηλ. γρ. 98.28.800 - 98.14.891 & οικ. 98.33.117

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ANNA ΖΕΡΜΠΙΝΗ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

As. Cs. Delaware, U.S.A.

C. Pr. Michigan, U.S.A.

Μεγ. Σπηλαίου 8 - 174.55 ΑΛΙΜΟΣ Τηλ. 98.28.912

Κύπρου 43 - 166.75 ΓΛΥΦΑΔΑ Τηλ. 89.82.681

ταβέρνα το Ζαφείρι

Ηλίου 19, 166.71 - Καδούρι

Τηλ.: 89.58.603 - 89.53.680

ΤΑΒΕΡΝΑ

ΠΕΤΡΟΣ - ΔΕΣΠΟΙΝΑ

ΟΥΖΟΜΕΖΕΔΕΣ - ΚΗΠΟΣ

Χειμάρας 38 - ΜΟΣΧΑΤΟ Τηλ.: 94.15.485

Τηλ. Οικίας: 94.10.226

SERVICE ΨΥΓΕΙΩΝ

ΕΠΙΣΚΕΥΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ

ΨΥΓΕΙΩΝ & ΣΚΑΦΩΝ

ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ - ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ

AIRCONDITION

"ARMAN"

ΜΠΑΚΑΝΑ & ΛΕ ΡΟΥΑ 13, ΝΕΟΣ ΚΟΣΜΟΣ - ΑΘΗΝΑ

ΑΥΤΟΜ. ΤΗΛ. 90.13.151

ΚΙΝΗΤΟ ΤΗΛ. 094-335337

ΟΙΚΙΑΣ ΤΗΛ. 93 52 646

ΠΡΟΣΟΧΗ

Ομογενές γραφείο με πείρα πολλών ετών ευρισκόμε-
νο στην Τουρκία, αναλαμβάνει και διεκπεραιώνει με εφε-
δω, πάσης φύσεως κτηματικές και δικαστικές υποθέ-
σεις, εκκρεμότητες εφορειών, υποθηκοφυλακείων (τα-
πού), αγοράζει ακίνητα ή μερίδια ακινήτων των με-
τρητοίς, πληρωτά ακόμα και εν Ελλάδι. Ελλήνων και
Τούρκων υπηκόων και τακτοποιεί εκκρεμότητες συντε-
ξων εν Τουρκία.

☎ 031-430.074 και 031-430.085

Τώρα και στο Παλιό Φάληρο

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΕΛΕΤΩΝ

«ΠΙΣΤΩΦ»

Το γνωστό από την Πόλη, στην Αγία Τριάδα Ταβέρ-
να Γραφείο Τελετών «Πιστώφ» ανοίγει τώρα στην Αθήνα.
Θα βρείτε σ' αυτό ό,τι χρειάζεστε στις δύσκολες ώρες
και ειλικρινή συμπαράσταση.

Αγ. Βαρβάρας 73 Α - Π. ΦΑΛΗΡΟ, τηλ. 88.34.085 και 88.34.086

Επίσης 98.38.801 Γραφείο και 93.83.605

Η απάντηση του εκδότη - διευθυντή της "Ε" σχετικά με τα "Σεπτεμβριανά" στον γιο του Αντνάν Μεντερές, κ. Γιουκσέλ.

ακουστεί ο λόγος μας.

Η απάντησή μας που συντά-
χθηκε απ' ευθείας στα Τουρκικά
και εστάλη στη διεύθυνση του
"Δημοκρατικού Κόμματος" έχει
ως εξής:

Πήρα το σημειώμά σας, στο
οποίο με ρωτάτε να σας πληρο-
φορήσω σχετικά με τα γεγονότα
που έλαβαν χώρα στην Κωνστα-
ντινούπολη στις περιοχές που
διαβιούσαν οι Ρωμιοί και τα
οποία άρχισαν νωρίς το από-
γευμα της 3ης Σεπτεμβρίου του
1955 και συνεχίστηκαν μέχρι τις
πρώτες πρωινές ώρες της 7ης
Σεπτεμβρίου. Γεγονότα των
οποίων οι υποκινητές είχαν
στόχο τη ζωή, την περιουσία,
την τιμή και την υπόληψη των
Ρωμίων και τα οποία εκδηλώθη-
καν με επιθέσεις, καταστροφές
και λεηλασίες.

Για τα λυπηρά εκείνα και βά-
ραρα επεισόδια, τα οποία όχι
μόνο έχω ζησει προσωπικά ως
άνθρωπος, αλλά και τα έχω
μελετήσει, αργότερα, τόσο ως
δημοσιογράφος, όσο και ως
μερυντής, μρωώ να σας ανα-
φέρω τα παρακάτω.

1) Τα "Σεπτεμβριανά" γεγονό-
τα, οργανώθηκαν και εξελίχθη-
καν βάσει σχεδίου, το οποίο
προετοιμάστηκε και εφαρμόστη-
κε σχολαστικά. Είναι σίγουρο ότι
δεν ξεκίνησαν αυθόρμητα. Στην
εξέλιξη πιθανόν να εξέφυγαν
ξεπερνώντας κάποια όρια, δίχως
όμως να αλλάξουν το χαρακτήρα
και το στόχο τους. Το σημαντικό
πάντως είναι το ότι, αποτελεί
μέγιστο έγκλημα για ένα κράτος
και την κυβέρνησή του, να
εξυφαίνει συνωμοσία εναντίον
μερίδας πολιτών, οι οποίοι
είναι ως μέσον και ως ομήρους
για την επίτευξη των οποίων
σκοπών του.

Και εξηγήσους:

α) Μέρους πριν από τα γεγονό-
τα, βουλευτές της εποχής από
κυβέρνηση και αντιπολίτευση,
κατέβηκαν στη Βουλή σωρεία
επερωτήσεων, με περιεχόμενο
το οποίο έδινε τροφή στον Τύπο
για αντιμειονοτική δημοσιεύμα-
τα.

β) Οργανώσεις στις οποίες
έβριθαν πράκτορες των μυστι-
κών υπηρεσιών (Μ.Ι.Τ.) όπως ο
σύλλογος "Kibris Türkür" (Η
Κύπρος είναι τουρκική!), νεο-
λαϊστικές και φοιτητικές οργα-
νώσεις καθώς και κάποια άλλα
νεοφανή σωματεία, ξεδοώντας
από πριν το προϋπολογι-
σμό τους ποσό, φανατίζαν και
ξεσηκώναν την κοινή γνώμη εν-
αντίον της Ρωμαϊκής μειονότη-
τας.

γ) Οι εφημερίδες της εποχής
δημοσίευαν "ειδήσεις" των οποί-
ων η σύνταξη πρόδιδε πως ήταν
γραμμένες από το ίδιο χέρι. Οι
"ειδήσεις" αυτές έφταναν στο
σημείο να ισοχριστούν πως το
Ορθόδοξο Οικουμενικό Πατριαρ-
χείο, το οποίο με δυσκολία εξα-
φάνισε τις δικές του ανάγκες...
έστελνε οικονομική βοήθεια
στην Κύπρο!

δ) Μέρους πριν από τα γεγονό-
τα, οι μωφτήδες και χοτζάδες

στα τζαμιά, έβγαζαν λόγους και
έκαναν κηρύγματα, το περιεχο-
μενο αλλά και η φρασολογία -
πολλές φορές - των οποίων ήταν
ίδια και υπεδείκνυαν στους
πιστούς συγκεκριμένες ενέργει-
ες, φανατίζοντάς τους ταυτό-
χρονα εναντίον των Ρωμίων. Στο
τέλος της προσευχής όρκιζαν
τους παρευρισκομένους για να
μην προδώσουν σε κανέναν τα
όσα άκουσαν μέσα εκεί.

ε) Από τις αρχές Σεπτεμβρίου,
παροτρύνθηκαν πολλοί επαρχί-
ωτες να μεταβούν στην Κωνστα-
ντινούπολη και τους βεβαίωναν
κατ' επανάληψη πως δεν θα
μετάνιωσαν γι αυτό.

στ) Οι κατοικίες και τα κατα-
στήματα των Ρωμίων, ακόμη
αυτά που βρίσκοντοσαν στις
πλέον απομακρυσμένες περιο-
χές, εντοπίστηκαν σχολαστικά
πριν από αρκετές εβδομάδες
και σημειώθηκαν με το σημείο του
σταυρού.

ζ) Πολλοί Τούρκοι, το πρωί της
3ης Σεπτεμβρίου ή και τις προη-
γουμενες ημέρες συμβούλεψαν,
με μισόλογα, Ρωμιούς φίλους
τους και τους συνέστησαν να
μην βγουν έξω, να προσέξουν
παιδιά και γυναίκες και σε αρκε-
τές περιπτώσεις τους κάλεσαν
στο δικό τους σπίτι.

η) Όταν εγράφηκε η επανάλη-
ψη και στον τουρκικό Τύπο, ο
Οκτάι Ενγκίν (Οκτάι Ενγκίν), ο
οποίος πραγματοποίησε την
προβοκατορική ενέργεια στη
Θεσσαλονίκη, ώστε να υπάρχει
το πρόσχημα για να αρχίσουν τα
γεγονότα, εχηρήτισε κατά και-
ρούς υπεύθυνος στα ανώτατα
κλιμάκια των τουρκικών μυστι-
κών υπηρεσιών (Μ.Ι.Τ.) και μάλι-
στα η δραστηριότητά του αυτή,
εισέτι, συνεχίζεται.

θ) Ο προβοκατορικός ισχυρι-
σμός ότι "ερρήφη βόμβα στο
σπίτι του Κεμάλ Ατατούρκ",
δημοσιεύθηκε ως "είδηση" στην
εφημερίδα "Ekspres" σχεδόν
πριν ακόμη πραγματοποιηθεί.

ι) Οι φωτογραφίες που ανό-
δευαν στις εφημερίδες την εν-
λόγω "είδηση", είχαν ληφθεί από
το Τουρκικό Προξενείο Θεσσα-
λονίκης και εστάλησαν στην
Πόλη. Η οχλήσεις του προξένου
της εποχής, παρέλαβε τις φωτο-
γραφίες αυτές στις 3 Σεπτεμβρί-
ου του 1955 από το στούντιο
φωτογραφίας του κ. Κυριακίδη
στη Θεσσαλονίκη. Το φιλμ το
είχε παραδώσει η ίδια την προη-
γουμένη, στο φωτογράφο λέγο-
ντάς του πως θέλει η εμφάνιση
να γίνει ταχέως καθ' όση την
επομένη θα έφτανε για Πόλη

Δηλαδή, η σύμπτωση των προσέ-
ων, αποδεικνύεται να γινώριζαν
από πριν το σημείο όπου θα
έμπαινε η βόμβα και να το φωτο-
γραφίζει. Η ίδια κυρία, στις 4
Σεπτεμβρίου ταξίδεψε με την
αεροπορική εταιρεία ΤΑΕ για
Πόλη.

ια) Ο ίδιος ο Πρόεδρος Δημο-
κρατίας της εποχής Τζεμάλ
Μπαγιάρ, παρουσία του νομάρ-
χη της Πόλης Φαχρεττίν Κερμ
Μπαγιάρ, αλλά και πολλών άλλων, την
επομένη των γεγονότων στη
μεγάλη οδό του Πέρα (Istiklal
Caddesi) ακούστηκε να λέει:
"Galiba dozu kacirdik" δηλαδή

"Φαίνεται πως μας ξεγυγνε η
δόση" ομολογώντας έτσι πως
ήταν ενήμερος για το σχέδιο.

ιβ) Ο συνταξιούχος αξιωματι-
κός Yirmibesoglu (Γιρμibesο-
γλου), ο οποίος υπηρέτησε στις
μυστικές υπηρεσίες (Μ.Ι.Τ.) και
αργότερα έφθασε στο βαθμό
του στρατηγού, στα απομνημο-
νεύματά του, παρουσιάζει τα
"Σεπτεμβριανά" γεγονότα, ως
απόδειξη του πόσο πιστά και
αποτελεσματικά μπορεί η
τουρκική ΜΙΤ να σχεδιάζει και να
εφαρμόζει τα από αυτήν ζητού-
μενα.

ιγ) Χιλιάδες εργαλεία, όπως
τσεκουλία, φυτάρια, αξίνες κλπ.
που χρησιμοποιήθηκαν από τους
καταστροφείς, ήταν πανομοιό-
τυπα και ολοκαινουργία.

ιδ) Στις πόλεις και τα νησιά,
όπου εκδηλώθηκαν τα γεγονότα,
η αστυνομία έδειξε πανομοιό-
τυπη συμπεριφορά και παρέμεινε
απλώς θεατής. Σε πολλές περι-
πτώσεις σε Ρωμιούς που ζητή-
σαν τη βοήθεια των οργάνων
της ασφαλείας, εδόθη η ίδια στε-
ρεότυπη απάντηση: "Σήμερα δεν
είμαι αστυνομικός, είμαι Τούρ-
κος".

ιε) Όταν τα γεγονότα άρχισαν
να ξεφεύγουν, η κυβέρνηση αντί
να συλλάβει τους πραγματικούς
υπαίτιους, ζήτησε άλλες διεξό-
δους και προσπάθησε να
παρουσιάσει ως δράστες τους
...κομμουνιστές. Δεδομένου ότι
"ο καθαρός ουρανός δεν φοβά-
ται τις αστραπές", θα έπρεπε η
κυβέρνηση να συλλάβει τους
πραγματικούς ενόχους.

ιστ) Ο Suat Hayri Uygürlü
(Σουάτ Χαϊρί Ουγκιουρλίου), ο
οποίος και θεωρείται ο
εμπνευστής του σχεδίου των
"Σεπτεμβριανών", την εποχή
εκείνη, ήταν από τους πιστούς
της κυβέρνησής και εχρησιμο-
ποίησε στην συνδιάσκεψη του
Λονδίνου.

ιζ) Και φυσικά, σε περίπτωση
που θα θεωρησούμε "αυθόρμη-
τα" τα "Σεπτεμβριανά" γεγονότα,
σημαίνει ταυτόχρονα ότι φορτώ-
νουμε όλο το κρμα και τη νπο-
νη στις πλάτες του τουρκικού
λαού, πράγμα που κατά τη
γνώμη μας είναι βαρύ και άδικο.

2) Τα "Σεπτεμβριανά" γεγονό-
τα, δεν ήταν κάτι που μας ήθε-
λε από το πουθενά! Είναι κρίκος
της αλυσίδας των γεγονότων
που εφαρμόζεται από το 1923
και δώδεκα και αποσκοπούν την
απομείωση και τελική εξασάνι-
ση του ελληνικού πληθυσμού
της Πόλης. Άλλοι κρίκοι της
ίδιας αλυσίδας μπορούν να
θεωρηθούν ο φόρος περιουσίας
η εστράτευση των ελλήνων ηλι-
κίων, η απαγόρευση ορισμένων
επαγγελμάτων στους Ελληνες
υπηκόους κ.α.

3) Τα γεγονότα της 6/7
Σεπτεμβρίου, μπορούν να θεω-
ρηθούν ως η αρχή του τέλους
για την Πολιτική Ρωμιοσύνη. Αν
και αμέσως μετά τα γεγονότα
δεν υπήρξε μια εμφανής μετα-
στροφή, οι άνθρωποι αυτοί (οι
Ρωμιοί) που μέχρι τότε σχεδιά-
ζαν το μέλλον τους με δεδομένη
την παραμονή τους στην Πόλη
και προγραμματίζαν τις επενδύ-
σεις και τον τρόπο ζωής τους,

απέκτησαν συναίσθηση του ότι
δεν θα τους αναγνωριζέτο πλέον
δικαίωμα ζωής στον τόπο τούτο
και άρχισαν να σκεπτονται τη
μετανάστευση. Εται μετά από 9
έτη, όταν ήρθε η σειρά στην
εφαρμογή του επομένου κρίκου
που ήταν οι απελάσεις, η μεγα-
λη πλειοψηφία των Ρωμίων ξερι-
ζώθηκε και απομακρύνθηκε από
τα πατριά τους χώματα.

4) Σχετικά με το ερώτημά σας,
για τον αριθμό των Ρωμίων που
έζησαν ή ζουν στην Πόλη, μπο-
ρεί κανείς να πει πως δεν είναι
δύσκολο να συμπεράνει με αρκε-
τή προσέγγιση τον σωστό αριθ-
μό. Όμως, από το 1923 έχουν
γίνει αλεπαλλήλες απογραφές
πληθυσμών, τα αποτελέσματα
των οποίων μπορούν να δώσουν
την ορθότερη απάντηση στο
ερώτημά σας. Για το λόγο αυτό
θεωρούμε ανεδαφικό να κάνουμε
εκτιμήσεις. Τα αρχεία όπου είναι
καταγραμμένα τα αποτελέσματα
των απογραφών και τα οποία
δεν μπορούν να πλησιάσουν οι
Ελληνες ερευνητές, θα πρέπει
να είναι προστά σε σας ως πολι-
τικό κόμμα. Θα είναι λοιπόν από
επιστημονική άποψη ορθότερο
να αντλήσετε τις απαντήσεις
σας από τις εν λόγω πηγές.

5) Όπως είναι γνωστό, παρά τα
"Σεπτεμβριανά" γεγονότα, μεγα-
λη πλειοψηφία των Ρωμίων
ψηφοφόρων στις εκλογές του
1957 ψήφισαν και πάλι το Δημο-
κρατικό Κόμμα. Απ' αυτό μπορεί
να συμπεράνει κανείς πως δεν
είχαν ξεχαστεί οι αφόρητες πιέ-
σεις που ασκήθηκαν την εποχή
των κυβερνήσεων του Λαϊκού
Κόμματος (συνμλ. σημ.: του
μνηστή του σπουδαστή Ισμέτ
Ινονού) και έτσι το Δημοκρατικό
Κόμμα θεωρήθηκε ως "μη χεί-
ρον"! Εξ άλλου, πολλοί ήταν οι
Ρωμιοί που πίστευαν πως εάν το
Σεπτέμβριο του 1955, που εφαρ-
μόστηκε το σχέδιο των "Σεπτεμ-
βριανών", υπήρχ

(*) Επτάλοφος, Τεύχος Μαΐου 1995

Όπως θα διαβάσει ο αναγνώστης στο κύριο άρθρο του παρόντος τεύχους, τα γεγονότα της 6/7 Σεπτεμβρίου του 1955, σχεδιάστηκαν με στόχο να επιτευχθεί η οικονομική αποδυνάμωση -εξόντωση εάν ήταν δυνατόν- της ελληνικής μειονότητας της Πόλης. Παράλληλα όμως με το στόχο αυτό, δόθηκε η ευκαιρία να γίνουν προσπάθειες και για την επίτευξη κάποιων άλλων -δευτερευουσών- επιδιώξεων, μια από τις οποίες φαίνεται πως ήταν και η εξόντωση ή έστω τρομοκρατική του Μητροπολίτου Δέρκων Ιάκωβου, ενός πράγματι πολύ αξιόλογου ιεράρχη, τον οποίο και πολλοί Τούρκοι σέβονταν, αποκαλώντας τον "Αζίζ Ιάκωβος", δηλαδή "Ιάκωβος ο Άγιος". Είναι στις προθέσεις της "Ε", να δημοσιεύει κάποτε στην εφημερίδα μας μελέτη, σχετική με το έργο και τις ημέρες του. Σήμερα θα περιοριστούμε να υπενθυμίσουμε στον αναγνώστη ότι ο αιώνιος Άγιος Δέρκων, είχε συγγράψει, απ' ευθείας στην τουρκική γλώσσα την οποία ομιλούσε απαιτώντας, θίβλιο με τίτλο "Νουρλου ουφουκλάρ ντογρου" (προς φωτεινούς ορίζοντες) το οποίο τελειώνει με την πρόβλεψη - ευχή, ότι τελικά ο κόσμος όλος θα ασπασθεί την Ορθοδοξία.

Μετά από την μικρή αυτή εισαγωγή της "Ε" ως δώσουμε το λόγο στην κα Ρίτα Κουτσοπούλου - Νίκα:

"Διάβασα στο ένθετο φύλλο "Εμπρά Ημέρες" της "Καθημερινής" της 10ης Σεβρίου, που είχε αφιερώσει με τίτλο "Σεπτέμβριανό - η μαύρη νύχτα του Ελληνισμού της Πόλης" άρθρο γραμμένο από τον Αρχιεπίσκοπο Αμερικής κ. Ιάκωβο, ο οποίος αναφερόμενος στο Μητροπολίτη Δέρκων Ιάκωβο έγραφε τα εξής:

"...Ενας λευκός στην υπηρεσία της εκκλησίας και της ομογένειάς και άγιος στο βίο Μητροπολίτης, όταν πνίγηκε η αναπνοή του από τους καπνούς της καίμενης Μητροπόλης του, ο Δέρκων Ιάκωβος, ετόλμησε ένα πηδημα από το παράθυρο του γραφείου του μέσα στο μικρό ανθόκηπο, που απλωνόταν από κάτω..."

Το συγκεκριμένο αυτό γεγονός το έζησα στη νεανική μου ηλικία και έχει χαραχτεί ανεξίτηλα μέσα μου. Νομίζω πως ήρθε η ώρα να το διηγηθώ.

Γεννήθηκα και μεγάλωσα στα Θεραπεία του Βοσπόρου. Το πατρικό μου σπίτι βρισκόταν στην οδό Μπογιορτλέν αρ.20, που ήταν πρώτη παράλληλος της λεωφόρου Κεφελίκιοι επί της οποίας βρισκόταν το Τασράι και το κτήριο της Μητροπόλης.

Θυμάμαι πως τα γεγονότα της νύχτας εκείνης, της 6ης Σεπτεμβρίου, ξεκίνησαν στο χωριό μας περίπου στις 10.30 μ.μ.

Όλοι οι Χριστιανοί μείνανε κλεισμένοι στα σπίτια μας, με τα φώτα σβηστά, φοβισμένοι, αφού δεν ξέραμε τι μέλλει γενέσθαι, τι εξέλιξη θα είχαν τα πράγματα.

Η επιχείρηση των βανδάλων ξεκίνησε με το σπάσιμο των ελληνικών καταστημάτων που υπήρχαν στο Τασράι (=αγορά).

Ο τουρκικός όχλος ορμούσε αλαλάζοντας, έσπαζε τζάμια, βιτρίνες και κατάστρεφε τα εμπορεύματα των μαγαζιών.

6 Σεπτεμβρίου 1955

«Παπαζλάρ Γιανίγιου...»

Μια συγκλονιστική αφήγηση της κας Ρίτας Κουτσοπούλου - Νίκα, σχετικά με το πως γλύτωσε από το να καεί ζωντανός ο Μητροπολίτης Δέρκων Ιάκωβος.

Καμινία (=φορτηγά) πηγαίνονταν μεταφέροντας το συρφετό της καταστροφής, Τούρκοι στους δρόμους χειροκροτούσαν.

Ξαφνικά φλόγες φάνηκαν να ξεπετάγονται δυτικά του σπιτιού μας. Είχαν βάλει φωτιά στη Μητρόπολη. Ο πατέρας μου (Σημ. της "Ε": Πρόκειται για το μακαρίτη τώρα, Δημήτριο Κουτσοπούλου) ο αδελφός μου Νίκος κι εγώ έντρομοι συρθήκαμε ως τη βεράντα του πρώτου ορόφου του σπιτιού μας, ξαπλώνοντας κάτω, χωρίς να γινόμαστε αντιληπτοί από όπου και βλέπαμε τη μεριά της Μητροπόλης.

Γύρω μας απλωνόταν βουβή η γειτονιά μας. Όλα τα σπίτια έζυλινα. Το κοινοτικό, όπου έμενε το καλοκαίρι η οικογένεια του γιατρού Μπαβάκη και στο ισόγειο η οικογένεια Ταϊκαλά, το σπίτι του Θ. Κανά, του David Eskenazy, του γουνάρ -το μόνο πέτρινο- της Αγγελικής Φενερίλη, της οδοντιάτρου και του αδερφού της Γιώργου -πατέρα του Τριτεύοντος Θεολόγου-, της κυρά-Βασιλικής Μεγαρέμα που είχε παιδιά της τον Αντρέα την Ιωάννα και την Ευρύκλεια, του Σπύρου Μάμμου και το δικό μας, όλα δίπλα-δίπλα και κολλητά.

Ο κίνδυνος να εξαπλωθεί η φωτιά στη γειτονιά μας ήταν άμεσος. Ξαπλωμένοι χάρμα παρακολουθούσαμε μήπως τινάξει κανένα καίμενο ξύλο και μεταδώσει τη φωτιά.

Σε λίγο ένα μεγάλο καμινιό στάθηκε στο δρόμο, μπροστά στην πόρτα μας, για να εμποδιστεί να περάσει η Πυροσβεστική. Πολύ αργότερα ένα όχημά της κατάφερε να διασχίσει τη λεωφόρο.

Το κτήριο της Μητροπόλης ήταν κι αυτό ξύλινο, βαμμένο με λαδομπογιό, και η φωτιά που ξεκίνησε ταυτόχρονα από πολλές εστίες και οι Τούρκοι την υποβοηθούσαν ρίχνοντας πετρέλαιο, το έκανε γρήγορα να λαμπαδιάσει. Αργότερα μάθαμε πως το πετρέλαιο το προμηθεύτηκαν από χριστιανικό μαγαζί που έσπασαν και λεηλάτησαν.

Παραμένει ακόμη ολοζώντανη στη μνήμη μου η εικόνα της καίμενης βιβλιοθήκης. Τα βιβλία άνοιγαν στα δυο σαν πυροτέχνημα και τα κομμάτια τους, παρυσυμένα από τον αέρα, έφταναν μέχρι το σπίτι μας.

Εκείνο το τραγικό βράδυ μέσα στη Μητρόπολη βρισκόταν ο Δέρκων Ιάκωβος, ο πατήρ Γερμανός Αθανασιάδης (διάκονος τότε) και η ανειμιά του Δεσπότη, η κυρία Θεογονία με τον άντρα της, τον κύριο Γιώργο. Όταν αντιλήφθηκαν την έκταση που είχε πάρει η φωτιά, αποφάσισαν να εγκαταλείψουν το κτήριο και κατευθύνθηκαν προς την κυρία είσοδο. Την ώρα εκείνη όμως, καθώς μας διηγήθηκε η

κυρία Θεογονία αργότερα, είδαν έναν Τούρκο να περιούζει με πετρέλαιο τη μεγάλη κεντρική σκάλα με το κόκκινο χαλί και τη φωτιά να φουντώνει. Μόνη έξοδος που απέμεινε ήταν η μικρή πόρτα στην πίσω πλευρά της Μητροπόλης που έβγαζε στον αυλόγυρο του Αγίου Γεωργίου. Ομως η φωτιά είχε αποκλείσει και αυτή την έξοδο.

Όταν κατάλαβαν πως ήταν παγιδευμένοι, έσπασαν το παράθυρο του γραφείου και πήδηξαν στον κήπο. Εκεί στο βάθος του κήπου κάτω τη σκάκι, υπήρχε το κοτέτσι που στάθηκε η κρυψώνα τους, όπου και βρήκαν καταφύγιο.

Στο μεταξύ κατέφθασε και το όχημα της Πυροσβεστικής και για τα μάτια άρχισε να καταβρέχει το κτήριο. Ενας πυροσβέστης έστρεψε το λάστιχο με το ορμητικό νερό προς την εκκλησία του Αγίου Γεωργίου σπάζοντας τζάμια της.

- Από εδώ είναι η φωτιά! Του παρατήρησε ένα παλληκάρι που στεκόταν δίπλα.

- Τουλάχιστον να σπάσω κι εγώ κάτι, ήταν η απάντηση του πυροσβέστη. (Μαρτυρία Χριστόφορου Ζωγραφόπουλου).

Οι τέσσερις παγιδευμένοι μέσα στο κοτέτσι έγιναν πολύ γρήγορα μούσκεμα από τα νερά που έτρεχαν.

Ξαφνικά άκουσαν μια φωνή μες στο σκοτάδι.

- "Γιάννη, εδώ είναι".

Ήταν δυο παλληκάρια του χωριού, που μόλις είδαν τη φωτιά, έτρεξαν να βοηθήσουν και να σώσουν το Δεσπότη και τους οικείους του.

Ποτέ δε μάθαμε με σιγουριά ποιοι ήταν. Αργότερα όμως διαδόθηκε ευρέως πως ο ένας ήταν αυτός που ομολόγησε το παραπάνω περιστατικό, ο Χριστόφορος Ζωγραφόπουλος.

Πλησίασαν τον εξαγριωμένο τουρκικό όχλο που ήταν μαζεμένος γύρω από τα κάγκελα και φώναζαν "παπαζλάρ Γιανίγιου" (=καίγονται οι παπάδες) και άρχισαν και αυτοί να κουνάνε δυνατά τα κάγκελα φωνάζοντας Κίμπρις Τούρκοι (=η Κύπρος είναι τουρκική) για παραπλάνηση, ώσπου τέλος ένα κομμάτι από τα κάγκελα υποχώρησε. Τότε ο ένας πήδηξε μέσα στον κήπο και βοήθησε τους τέσσερις παγιδευμένους να σκαρφαλώσουν στους ώμους του, ενώ ο άλλος από πάνω τους τραβούσε έναν έναν και τους έβγαλαν όλους στην αυλή του Αγίου Γεωργίου.

Ο Δεσπότης μάς είπε αργότερα πως μπροστά στην εκκλησία συναντήθηκαν με ένα Τούρκο αστυνομικό, που σαν έμαθε ποιοί ήταν, συμβούλεψε πρώτα το Δεσπότη να καλύψει τα γένια με το γιλέκο του και μετά τους ρώτησε " - Που θέλετε να σας πάω? ". "Στο αστυνομικό τμήμα", απάντησε ο Δεσπότης.

Εμείς, ο πατέρας μου, ο αδελφός μου κι εγώ, ξαπλωμένοι πάντα στη βεράντα του σπιτιού μας, είδαμε ξαφνικά πέντε φιγούρες να βαδίζουν το στενό μας.

Μόλις ο πατέρας μου αναγνώρισε το Δεσπότη, έτρεξε αμέσως κάτω, άνοιξε την είσοδο και τους τράβηξε μέσα. Ο Δεσπότης στην αρχή αρνήθηκε να μπει. " - Οποιο χριστιανικό σπίτι με φιλοξενήσει απόψε θα γίνει στόχος " ήταν τα λόγια του.

Ο πατέρας μου όμως επέμενε: " - Τέτοια άγρια θραδιά είναι αδύνατον να σας αφήσουμε έξω ".

Τότε ο Δεσπότης εξέφρασε την επιθυμία να μάθει ποιος ήταν αυτός ο αστυνομικός, ώστε να τον ανταμείψει αργότερα για τη βοήθεια που τους είχε προσφέρει. Παρόλο όμως που ο πατέρας μου του έδωσε τα στοιχεία του και τη διεύθυνση της εργασίας του και του ζήτησε να περάσει μια μέρα από εκεί, αυτός δεν εμφανίστηκε ποτέ. Από φόβο άραγε των συμπατριωτών του ή από ντροπή για ό,τι έγινε; Όπως και να 'χει ήταν μια μεγάλη ευγενική ψυχή.

Οι καλεσμένοι μας ανέβηκαν στον πρώτο όροφο που μέναμε, μούσκεμα και οι τέσσερις απ' τα νερά, ματωμένοι, τα ρούχα τους σκισμένα και ο πατήρ Γερμανός με ένα σοβαρό τραύμα στο πόδι, γιατί τον είχε τρυπήσει ένα από τα κάγκελα του φράχτη.

Η μητέρα μου (Σημ. "Ε": Πρόκειται για την Ελένη Κουτσοπούλου, το γένος Χαλαραμπούλου, μακαρίτισσα κι αυτή τώρα) τους πρόσφερε στεγνά ρούχα και ο πατέρας μου οδήγησε τον πατέρα Γερμανό στο μπάνιο, όπου, με την έγκριση του Δεσπότη, ξυρίστηκε. Ο ίδιος ο Δέρκων όμως αρνήθηκε λέγοντας στο διάκο του: " - Εσύ ναι. Εγώ όμως όχι ".

Κατά τις 2.30 περίπου, αφού είχαν ρημάξει όλο το Τασράι, ήρθε και η σειρά του δικού μας δρόμου, που ήταν όλο χριστιανόσπιτα.

Όταν ακούσαμε να σπάνε τα τζάμια της εισόδου του ισόγειου του σπιτιού μας, φόβος και αγωνία μας κυριέψαμε όλους. Τραβήξαμε τότε το πιάνο που ήταν στη γωνία του σαλονιού και κρύψαμε από πίσω του το Δεσπότη. Ο πατέρας Γερμανός στάθηκε όρθιος στη μπανιέρα, κρυμμένος πίσω από την κουρτίνα του μπάνιου.

Ο τουρκικός όχλος προχωρούσε σπάζοντας τις εισόδους όλων των σπιτιών στη σειρά, χωρίς όμως να μπαίνουν και μέσα. Σε μας οι πέτρες έφτασαν και στον πρώτο όροφο και έσπασαν τα τζάμια του σαλονιού μας. Δεν είχαμε τραύματα.

Σε λίγη ώρα ακούσαμε τον όχλο να απομακρύνεται προς τα παραπέρα σπίτια που ήταν

ψηλότερα. Από βαθιά εργάσαν κρότος που έκαναν, καθώς έσπαγαν το ελληνικό σχολείο. Ο κίνδυνος απομακρύνεται.

Τότε μόνο βγήκαν ο Δεσπότης και ο πατέρας Γερμανός από τις κρυψώνες τους.

Σε λίγο ο Δέρκων ξάπλωσε κατάκοπος σ' ένα ντιβάνι και αποκοιμήθηκε.

Το επόμενο πρωί μας πρόβλεψαν ο τρόπος με τον οποίο μπορούσε να φυγαδεύσει ο Δεσπότης στο Πατριαρχείο αφού οι Τούρκοι πίστευαν πως είχε καεί.

Η λύση βρέθηκε στο πρόσωπο ενός Ρωμιού ταξίτη, που παρήγαγε σ' ένα σπίτι λίγο πάνω απ' το δικό μας. Ο πατέρας μου του διηγήθηκε όλη την αλήθεια κι εκείνος αφού συνειδητοποίησε με τον Τούρκο συνεταρο του, δέχτηκε. Ζήτησαν μόνο να σκεπάσει ο Δεσπότης με μια εσάρπα το κεφάλι και τα νύχια του και μετά κάλυψαν το ταξίτη με τερσάτια τουρκική σελιμί.

Ετσι κατάφεραν ο Δέρκων και ο π. Γερμανός να φτάσουν ασφαλείς στο Πατριαρχείο.

Πέντε μέρες κατόπι, και συγκεκριμένα την επόμενη Κυριακή, ο θαρραλέος Δεσπότης μας ξαναβρήκε στα Θεραπεία. Μόλις εμφανίστηκε στο κεντρικό δρόμο του χωριού μας και πέρασε μπροστά από το σπίτι, το γένος της ευνάμης Ιωάννης -αλήθεια, καν όλοι έξω απορμήνι, αφού με πάθος προσοπαί, δεν έβγαλε το μαρμαίνο τοίτο νησι- να μπει στην πόλη του.

Τις επόμενες μέρες ψιθύριζαν και συζητούσαν άρρεσιν να έδιδονταν ανάμεσα στους Τούρκους του χωριού μας για να σωθήκε ο Δεσπότης. Κατάβαιναν πως η παραμονή μας στα Θεραπεία είχε αρχίσει να γίνεται από δύσκολη έως επικίνδυνη.

Ο πατέρας μου που εργαζόταν στη Mobil ζήτησε μεταβεί στην Ελλάδα και μόλις έγινε δεκτή από τα Κεντρικά Γραφεία της Αμερικής, αναγκαστικά να εγκαταλείψουμε την Πόλη και να φθάσουμε με το ταξίτη "Samsun" την 1.4.56 στον Πατριαρχείο.

Θυμάμαι ολοζώντανη τη μητέρα μου να λέει: " - Είναι αλήθεια που είμαι στην Ελλάδα ή είναι πρωταπριλάτο ψευδα; "

34 χρόνια μετά, τον Αύγουστο του 1990, ξαναεπισκέφτηκα την Πόλη και το γενέθλιο τόπο μας με τον άντρα μου και τις δυο μου κόρες, φοιτήτριες τότε. Τίποτα δεν ήταν πια το ίδιο.

Κάποιο απόγευμα του Αυγούστου βρεθήκαμε σε παραλία στην Αγία Παρασκευή των Θεραπειών. Ο Αι-Γιώργος Δεσπότης υπήρχε πλέον. Τον είχε καταβροχθίσει το διπλόνο ξενόδο χέιο.

Όλο κι όλο το εκκλησιαστικό αποστέλλονταν από τρεις κυρίες. Η μια από αυτές μου έδειξε την ασπρομάλλη ιερή στο ανάκτορο: Ήταν ο πατέρας Γερμανός. Με τον Δέρκων είχαμε επαφή. Μας είχε επισκεφτεί, ζούσε, τρεις φορές στην Ελλάδα. Ο π. Γερμανός δε με αναγνώρισε. Μόλις όμως του είπα είμαι, αγκάλιασε εμένα και όλη μου την οικογένεια και στην παιδική μου είπε:

" -Εκείνη την άγρια νύχτα πρώτα ο Κύριος και μετά ο πατέρας πούς σας μάς έσωσαν τη ζωή ".

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Κωνσταντίνος Νικήτας

στην παραπάνω φωτογραφία και βλέποντας τον Κωστή, τον πατέρα του γένος της ευνάμης Ιωάννης -αλήθεια, καν όλοι έξω απορμήνι, αφού με πάθος προσοπαί, δεν έβγαλε το μαρμαίνο τοίτο νησι- να μπει στην πόλη του.

από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, το συνονόματό του Κωστή Στεφανόπουλο, άθελα ο λογιόμος έτρεξε σε μέρες παλιές, στο φίλο και συμμαθητή, στον εξαιρετικό τόσο άκαιρα χαμένο άνθρωπο, τον Ευθύμη Νικήτα, το Μάκη μας.

Το μήλο, κάτω απ' τη μηλιά! Η υπευθυνότητα, η φιλομάθεια, η σοβαρότητα κι ο πατριωτισμός του πατέρα, χαρακτηριστικά γνωρίσματα και του γιου. Αν κληρονόμησε και τη χάρη και τη γλυκύτητα της μητέρας του, αλήθεια τι άλλο θα του χρειαζόταν, για να πληρώσει στην τελειότητα;

Ο Κωνσταντίνος Νικήτας, του Ευθυμίου και της Κυθέλης, γεννήθηκε στην Αθήνα τον Οκτώβριο του 1972. Με διακρίσεις έβγαλε το Δημοτικό, το Γυμνάσιο και το Λύκειο και δίχως τη θοήθεια φροντιστηρίων και ιδιαίτερων μαθημάτων πέτυχε να εισαχθεί στη Σχολή Ευελπίδων, κάτι που από μικρή ηλικία λαχάρουσε και από την οποία αποφοίτησε αριστούχος και πάλι.

Ο πατέρας του Ευθύμης (Μάκης) γεννημένος στο Γλυκύ της Ιθρού και η μητέρα του Κυθέλη (Νέλλη) το γένος Δανιηλίδη, γεννημένη στην Πόλη, έφθασαν στην Αθήνα ως πρόσφυγες σε δύσκολους καιρούς και κατόρθωσαν, μαζί στην αρχή και μόνη της Νέλλη αργότερα, όταν έχασε πολύ νωρίς τον αγαπημένο της σύντροφο, να δημιουργήσουν μια οικογένεια - υπόδειγμα, με αρχές όπως στην Πόλη διδασκθήκαμε και με αποτέλεσμα το γεγονός της φωτογραφίας. Τα συγχαρητήρια μας τους ανήκουν.

M.B.

ΚΕΜΠΑΠΤΣΙΔΙΚΟ

3 ΑΣΤΕΡΙΑ

Ανακαίνιση της κουζίνας με τον νέο Ανατολίτη μάστορά μας. Ασυναγώνιστη φυσική νοστιμιά στη γεύση, δίχως παραπλανητικά καρυκεύματα. Διατηρούμε πάντα τα σκήπτρα στη γεύση και την περιποίηση και σας προτείνουμε ανεπιφύλακτα τα διάφορα κεμπάπ και τους εκλεκτούς Πολιτικούς μεζέδες. Την πίτα Καισαρίας με παστοურμά και από γλυκά το μοναδικό γνήσιο κουνεφέ.

Ανοιχτά κάθε μέρα εκτός Κυριακών

Διευθ.: Πλαστήρα 77 και Μέλητος 7. Νέα Σμύρνη Τηλ. 93.58.134

ΤΟ ΠΙΟ ΚΟΣΜΙΚΟ ΣΑΛΟΝΙ ΚΕΜΠΑΠ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

« Π Ε Ρ Α »

Κουζίνα γευστική - καθαρή με «οιζάκ-μπασι» Τα διάφορα κεμπάπ, ο γύρος στα κάρβουνα, τα λαχαναζούν, το κουνεφέ κ.α. ετοιμάζονται μπροστά στα μάτια σας. Αϊράνι, σαλγκάμι και κάθε είδος ποτού. Διακόσμηση που θα σας θυμίσει την Πόλη που ξέρατε. Ανοιχτά καθημερινά από 11 π.μ. μέχρι 01 μετά τα μεσάνυχτα.

Πακέτο στο σπίτι.

Αίθουσα 150 ατόμων (κλιματιζείται). Κήπος 200 ατόμων. Δεκελίας 20 Νέα Χαλκηδόνα. Τηλ. 25.33.896 ΦΑΞ 23.17.958

CERVAN KEBAP Restaurant

Οι εκπληκτικές γεύσεις της ανατολικής κουζίνας σε ένα πολιτισμένο περιβάλλον. Δεξιωθείτε σε μας τους καλεσμένους σας και θα σας συγχαρούν για την επιλογή σας. Η περιποίηση και οι τιμές μας θα σας καταπλήξουν. Ξενοφώντας 28 Γλυφάδα Τηλ. 96.34.920 - 96.00.622

ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΜΑΥΡΟΜΑΤΙΣ

Διευθ. Σταδίου 3 - ΣΥΝΤΑΓΜΑ Τηλ. 32.55.181 - 32.28.777

Η γλυκιά ανάμνηση απ' την Πόλη

Διεύθυνση: Τρίτωνος 119 - Παλαιό Φάληρο - Τηλ. 98.26.670 Ιωάννου Μεταξά 21 - Γλυφάδα - Τηλ. 89.42.719 Εντός εμπορικού κέντρου GALLERIA

«ΑΜΑΡΑΝΤΕΙΟΣ» Τ.Ε.Σ.

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΚΟΜΜΩΤΙΚΗΣ & ΒΑΦΗΣ ΜΑΛΛΙΩΝ

Αναγνωρισμένη από το κράτος -ΦΕΚ 466/78

ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 80 & ΕΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 30 - ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 3804032-3817433 - FAX 3804701

Σας προσφέρει...

ΚΡΑΤΙΚΟ ΠΤΥΧΙΟ ΚΟΜΜΩΤΙΚΗΣ (Απαραίτητο για την ίδρυση Κομμωτηρίου)

ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΑΝΔΡΙΚΩΝ & ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΚΟΜΜΩΣΕΩΝ

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΞΑΣΚΗΣΗ ΣΕ ΠΟΛΥΤΕΛΕΣ ΚΟΜΜΩΤΗΡΙΟ

ΜΕΙΩΜΕΝΟ ΕΙΣΙΤΗΡΙΟ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

ΜΕΤΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΣΤΗ

WELLA

...και συνεχίζει να είναι

35 χρόνια πρώτη

στην κομμωτική παιδεία

ΕΙΔΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΩΝ/ΠΟΛΙΤΕΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΩΝ/ΠΟΛΙΤΕΣ

Τα Σεπτεμβριανά και η Τουρκική Λογοτεχνία

του Ηρακλή Μήλλα
Πολιτικού Επιστήμονος

Ο πολιτικός κόσμος αλλά και οι διανοούμενοι της Τουρκίας τις τελευταίες δεκαετίες συμπεριφέρθηκαν σαν να είχαν "ξεχάσει" τα γεγονότα του Σεπτεμβρίου του 1955. Άλλοι, σκόπιμα για ευνόητους "εθνικούς" λόγους, άλλοι με μια υποσυνείδητη παρόρμηση αποφυγής του δυσάρεστου παρελθόντος, αποσιώπησαν τα έκτροπα που κηλίδωσαν την ιστορία της Τουρκίας. Τα τελευταία χρόνια όμως παρατηρείται, έστω και δειλά, μια προσπάθεια της τουρκικής διάνοησης προς μια "συνειδησιακή συμφιλίωση" με το πρόσφατο παρελθόν της. Στον τομέα της ιστορίας όπως και στην λογοτεχνία εκδίδονται μελέτες, απομνημονεύματα και λογοτεχνικά έργα σχετικά με την νύχτα της 6/7 Σεπτεμβρίου.

Εδώ θα περιοριστώ στην λογοτεχνία, και ειδικά στην κριτική του μυθιστορήματος του Γιλμάζ Καρακογιουνλού "Ο Πόνος του Φθινοπώρου" (Güz Sancısı, Simavi, 1992). Δεν είναι το μόνο λογοτεχνικό έργο που αναφέρεται στα γεγονότα. Μπορεί κανείς να μνημονεύσει την νουβέλλα του Ντεμίρ Οζλού (Stockholm Öyküleri, Ada, 1988) ο οποίος γράφει για τα γεγονότα χωρίς αυτολογκρισία και ξεκινώντας από συνειρμούς άλλων παρεμφερών γεγονότων, όπως των φασιστών των SS που επιτίθεντο στις εβραϊκές γειτονιές στο Βερολίνο: "Κάπου τριάντα χρόνια πριν, όταν είμουν ακόμη νέος στην Πόλη, έζησα την Σεπτεμβριανά, είδα πως έγινε άνω κάτω το Πέρα, τις Ορθόδοξες εκκλησίες μες τις φλόγες, τα πεταμένα έπιπλα στους δρόμους, τα πλήθη που είχαν τρελαθεί -όπως (οι φασίστες) στο Charlottenburg του Βερολίνου... Καιγόταν η εκκλησία, καιγόταν το Πέρα, αυτή η Χριστιανική συνοικία, έβλεπα αυτά τα πλήθη που με ρόπαλα που έφεραν γάντζους κατάστρεφαν, που με νταούλια και ζουρνάδες είχαν κυριεύσει την πόλη και που γιόρταζαν αυτήν την θάρρα νύχτα σαν να ήταν μια εθνική γιορτή..." (σ. 84, 92).

Είναι διαφορετική η περίπτωση του Γ. Καρακογιουνλού από αυτήν του Ντ. Οζλού ο οποίος, όπως είδαμε δίχως περιστροφές μέμφεται και καταδικάζει τα γεγονότα. Στο μυθιστόρημα όμως "Ο Πόνος του Φθινοπώρου" γίνεται μια προσπάθεια εξωραϊσμού των γεγονότων. Μέσα από την λογοτεχνική αναπαραγωγή του παρελθόντος ερμηνεύεται η ιστορία με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι αρεστή στην τουρκική κοινή γνώμη και να κολακεύει το "εθνικό αίσθημα". Ο Γ. Καρακογιουνλού με το ίδιο πνεύμα έγραψε και ένα δεύτερο μυθιστόρημα σχετικά με το Φόρο Περιουσίας του 1942 (Varlık Vergisi) (Salkim Hanimin Taneleri, Simavi, 1989) που πήρε και το πρώτο βραβείο του Yunus Nadi στο μυθιστόρημα το 1990.

Ακόμα κριτική "Στον Πόντο του Φθινοπώρου" στο περιοδικό "Toplumsal Tarih" (Κων/πολη, Απρίλης 1994) το οποίο εκδίδει ο ιστορικός Mete Tunca, γνωστός για την ανεξάρτητη, μη-εθνικιστική σκέψη και γραμμή του. Εδώ θα συνοψίσω και θα παραθέσω ορισμένα μέρη αυτής της κριτικής.

Πρώτα παρουσίασα το γενικό πλαίσιο του μυθιστορήματος, όπου όλες οι εθνικότητες της Πόλης, Τούρκοι, Έλληνες, Αρμένιοι, Εβραίοι κ.α., σύμφωνα με τον συγγραφέα, ζούσαν μέσα σε μια ειδυλλιακή ειρηνική και φιλική ατμόσφαιρα. Δεν βλέπουμε ούτε διαφοροποιήσεις στις παραδόσεις των εθνοτήτων και στον τρόπο ζωής τους, ούτε εθνικές προκαταλήψεις. Ο ερωτισμός είναι έντονος. Και γενικά είναι οι γυναίκες της μειονότητας που θαυμάζουν και ερωτεύονται τους Τούρκους. Η χήρα του Αλέξη, η κυρία Ρέα ερωτεύεται τον Δερβίση Hacı Kamil Efendi από το Ικόνιο. Αγαπά τον γιό του σαν να ήταν δικό της παιδί. Άλλοι Ρωμιοί είναι η κυρά Αθηνά (Madam Atina) που έχει πορνείο όπου στεγάζει "τις άφογες ιδιαιτερότητες της Ρωμαϊκής φυλής των λιγερών κοριτσιών από τα Τατάυλα". Υπάρχουν επίσης μερικοί άνδρες δευτερευούσης σημασίας όπως ο Θανάσης, ένας πονηρός μανάβης που κάπου κάπου μισοκλέβει τους τούρκους πελάτες του.

Όλοι αυτοί και άλλοι πολλοί ζουν στην Κων/πολη και σύμφωνα με τον συγγραφέα μάλλον πάντα ζούσαν, ομαλότατα χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα. Κάπου αναφέρεται το "Varlık Vergisi" (ο φόρος περιουσίας του 1942) σαν ένα αρνητικό έργο της κυβέρνησης του Ι. Ινονού. Το μυθιστόρημα τελειώνει με τα γεγονότα του Σεπτεμβρίου. Ο συγγραφέας από την

μία παρουσιάζει όντως ρεαλιστικότητα τους επιτιθέμενους να σπάνε, να κλέβουν, να δέρνουν, να προσπαθούν να κάνουν περιτομή στο μανάβη Θανάση και να διάζουν (π.χ. την Εστέρ) και από την άλλη τους τούρκους ήρωες του μυθιστορήματος να πασχίζουν να βοηθήσουν, συνήθως με επιτυχία, τους Ρωμιούς, τους Εβραίους φίλους τους.

Προστατεύει ο Emirdagli τον Γιώργο, η Zarali Zehra την κυρία Κατερίνη, ο Hacı Kemal Efendi παρά την προχωρημένη του ηλικία την Ρέα, η Fatimetuz Zehra Hanım τον Θανάση, ο Behcet την Εστέρ, χρησιμοποιώντας και θία, ακόμα αποφασίζοντας να διαπράξουν και έγκλημα για να διασφαλίσουν τη σωματική ακεραιότητά τους. Είναι σαν να έχει κάθε μη-μουσουλμάνος και από ένα τούρκο προστάτη. Και όλοι αυτοί που προστατεύονται εκδηλώνουν την ευγνωμοσύνη τους στους Τούρκους με δακρυσμένα από συγκίνηση μάτια.

Όμως κάτι μένει αναπάντητο. Δεν βλέπουμε κανένα άτομο μέσα στο έργο που να μισεί τους Ρωμιούς. Τότε ποιοί είναι αυτοί που διέπραξαν τα Σεπτεμβριανά; Μήπως φταίει η κυβέρνηση; Αλλά ευθύνες φέρουν και οι προηγούμενες κυβερνήσεις για το "θαρλίκ". Μήπως φταίει γενικά και αόριστα το "κράτος"; Τότε όμως πώς θα ερμηνεύσουμε τον ενθουσιασμό και την χαρά του πλήθους κατά την διάρκεια των βαιοπραγιών; Γράφει ο συγγραφέας: "Όλοι είχαν μια εθνική αγωνία... όλοι χαιρότανε". Δεν βλέπουμε όμως από κοντά κανένα, δεν γνωρίζουμε ούτε έναν από αυτούς μέσα στο μυθιστόρημα.

Αναφέρθηκα σε ορισμένους υπαινιγμούς του συγγραφέα σχετικά "με την οικονομική εκμετάλλευση που ασκούσαν οι Ρωμιοί (επί των Τούρκων)" και σε κάποια σχετική επεξήγηση αν όχι δικαιολόγηση του ξυλοδαρμού του Θανάση. Ο Καρακογιουνλού είναι οικονομολόγος με πτυχίο από το Πανεπιστήμιο του Michigan και θα πρέπει, γράφω, να μην υποβιβάζει την έννοια της "οικονομικής εκμετάλλευσης", που είναι ένας όρος που έχει την απετηρία του στις αναλύσεις του Μαρξ, στο επίπεδο του μπακάλη της γειτονιάς (όπως έκαναν οι Ναζί με τους Εβραίους). "Και τί σχέση έχει η οικονομία και η εκμετάλλευση με τους βιασμούς; Τί είδους αντίληψη είναι αυτή, τί είδους φιλοσοφία, τί είδους ιδεολογία;"

Και τελειώσα με τα γενικά μου συμπεράσματα. "Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι αυτοί που έφεραν τις καταστροφές ήταν και η πλειοψηφία. Εάν υπήρξαν ορισμένοι που βοήθησαν τους Ρωμιούς αυτοί αποτελούσαν μια μειονότητα. Το μυθιστόρημα έχει ανατρέψει αυτήν ακριβώς την πραγματικότητα. Όλοι υποστηρίζουν τους Ρωμιούς. Και ποιοί είναι οι επιτιθέμενοι; Ποιές οι αξίες που πρεσβεύουν; Πώς έβλεπαν τις μειονότητες; Γιατί ήταν τόσο πολλοί; Γιατί μετά από αυτήν την νυχτερινή επιχείρηση που πραγματοποιήθηκε με την συνεργασία του κράτους και των μαζών δεν θγήκε κανείς να διαμαρτυρηθεί με μια δημόσια πορεία ή με ένα άρθρο; Γιατί οι επικρίσεις επικεντρώθηκαν στο κακό που έγινε στην Τουρκία και όχι στην αδικία που έγινε στους ανθρώπους; Αυτοί που μπορούσαν να ρωτούν αυτές τις ερωτήσεις, δεν βρίσκουν τις απαντήσεις μέσα σ' αυτό το ιστορικό μυθιστόρημα.

"Ο συγγραφέας απέφυγε να εμβαθύνει στο θέμα και να ερμηνεύσει ορισμένα φαινόμενα. Αντί αυτού έβγαλε στο προσκήνιο, με ένα καθόλου πειστικό τρόπο, τον ερωτισμό... Οι κοινωνικές σχέσεις δεν αντιμετωπίστηκαν θαρράλως. Η νοσταλγία για τις παλιές εποχές που παρέρχονταν και μια νοσταλγία για γεγονότα που ποτέ δεν συνέβησαν με αυτόν τον τρόπο κυριάρχησαν στο μυθιστόρημα. Και πράγματι ποιος δεν θα ήθελε έτσι ακριβώς να είχαν συμβεί αυτά τα γεγονότα;"

Ο Γ. Καρακογιουνλού δεν απάντησε. Οι Ridvan Akar και Hülya Demir όμως, οι οποίοι ετοιμάζουν μια εμπειριστικότερη μελέτη για τα Σεπτεμβριανά θα χρησιμοποιήσουν αυτήν την κριτική μου σαν δείγμα αντίδρασης των Ρωμιών κατά του μυθιστορήματος και για να τονίσουν τις ανακρίβειες που ξεστομίζονται από ορισμένους Τούρκους, οι οποίοι επωφελούνται από το κενό που δημιουργήθηκε με την αποχώρηση των Ρωμιών από την Πόλη και από την αδυναμία τους να πάρουν μέρος στις δημόσιες συζητήσεις.

Μαρτυρίες...

(Ενδιαφέρουσες και ανοιχτές σε ερμηνεία)

Μαρτυρία Πρώτη

Οι πρώτες μεταμεσημβρινές ώρες της 6ης Σεπτεμβρίου του 1955. Γύρω στις 2.30 με 3.00 τα γεγονότα δεν έχουν αρχίσει ακόμη και η "είδση" της βόμβας στο σπίτι του Κεμάλ στη Θεσσαλονίκη δεν έχει ακουστεί. Τίποτε δεν προμηνύει τα φοβερά και τα τρομερά που θα ακολουθήσουν. Δύο νέοι, άγνωστοι στην περιοχή, φθάνουν στην λεωφόρο Ταρλάμπασι, στο ζαχαροπλαστείο του κ. Πρίφτη που βρίσκεται απέναντι ακριβώς από το αστυνομικό τμήμα, στη συμβολή με την οδό Καλλιότης ή Κουλλούκ και διαγωνιάς απέναντι από το σπίτι του γράφοντος. (Ο γράφων και η μητέρα του καθώς και άλλοι γείτονες είναι ατήκοοι μάρτυρες της αφήγησης του ζαχαροπλάστη). Οι σχέσεις Πρίφτη - αστυνομικών άριστες. Κοντιά - κοντιά οι πάστες και τα διάφορα γλυκά κουβαλιώνονται κάθε τόσο από το ζαχαροπλαστείο του στα σπίτια των "οργάνων της τάξης" που υπηρετούν εκεί. Οι δύο αγριώποϊ ξένοι, άρχισαν να ενοχλούν τους εργαζόμενους στο ζαχαροπλαστείο και να κλωτσούν τα τζάμια των προθηκών. Ο κ. Πρίφτης διασχίζει αμέσως τη στενή λεωφόρο που τον χωρίζει από το αστυνομικό τμήμα και αναφέρει το γεγονός στο "φίλο" του διοικητή. Η απάντηση είναι τέτοια που δεν πιστεύει στ' αφτιά του: "Πρίφτη εφέντη", του λέει ο διοικητής, "σήμερα δεν είμαι αστυνομικός, είμαι Τούρκος".

Μετά από μια τέτοια απάντηση, σε ανύποπτο χρόνο, είναι δυνατόν να μην είναι βέβαιος κανείς ότι το τμήμα ήταν ήδη ενήμερο για το τι επρόκειτο να ακολουθήσει;

Μαρτυρία Δεύτερη

Η επόμενη μέρα. Το πρωί της 7ης Σεπτεμβρίου όλοι οι δρόμοι της Πόλης και κυρίως οι κεντρικές λεωφόροι όπου και τα μεγάλα καταστήματα, είναι γεμάτοι χαλάσματα. Το μεγάλο ζαχαροπλαστείο - καφετέρια "Baylan" στη Μεγάλη οδό του Πέραν, κόσμημα μέχρι τότε της περιοχής έχει καταστραφεί τελείως. Ο ιδιοκτήτης - διευθυντής του καταστήματος, αιμώδης σήμερα, Μιχάλης Κυρίτης φθάνει επί τόπου για να αξιολογήσει τη ζημία. Με την πρώτη κιόλας ματιά στον ισόγειο μεγάλο χώρο, δεν μπορεί να κρύψει την απογοήτευση αλλά και το "θαυμασμό" του για την "άφογη και τέλεια" δουλειά που πραγματοποιήθηκε. Δεν υπάρχει τίποτε όρθιο και άσπαστο. Προχωρεί προς τις σκάλες που οδηγούν στο υπόγειο, όπου και τα τεράστια επαγγελματικά ψυγεία της επιχείρησης. Κατεβαίνει μερικά σκαλοπάτια και σταματά απότομα. Λίγο πιο πέρα κοντά στα κατεστραμμένα ψυγεία κείτονται ακίνητα και προφανώς άψυχα, τα σώματα δύο αγνώστων ανδρών. Στα κοκκαλωμένα από την ακαμψία του θανάτου χέρια τους σφίγγουν ακόμη τα εργαλεία καταστροφής: Τσεκούρι ο ένας, σκερπάνι ο άλλος. Γύρω είναι έντονη και αποπνικτική ακόμη η οσμή του φρέσκου και της αμμωνίας. Το αέριο είχε ξεχυθεί από τους σωλήνες του ψυγείου, που προφανώς είχαν σπάσει οι δύο άγνωστοι και είχε αποβεί μοιραίο γι αυτούς.

Ο Μιχάλης Κυρίτης δεν τους πλησιάζει. Ανεβαίνει αμέσως επάνω και ειδοποιεί την αστυνομία. Φοβάται πως το γεγονός θα του δημιουργήσει προβλήματα, δεν μπορεί όμως να κάνει κι αλλιώς. Ερχονται σε λίγο και παίρνουν τα πτώματα. Εκτότε, κανείς δεν ενοχλεί τον καταστηματάρχη ή οποιονδήποτε άλλον. Σχετικά με τους δύο νεκρούς δεν ακούγεται ποτέ τίποτε. Ούτε καν μια υποτυπώδης έρευνα δεν γίνεται...

Αν οι αρχές είχαν τη διάθεση να διεξαγάγουν σοβαρή έρευνα, θα τους ήταν πολύ δύσκολο άραγε να ακολουθήσουν το νήμα και να βρουν ποιοί ήταν οι νεκροί και ποιές οι διασυνδέσεις τους; Και όμως το γεγονός "θάρλικ" πριν ίσως να θαρτούν οι ίδιοι οι νεκροί!

Η μαρτυρία προέρχεται από τον ίδιο τον Μιχάλη Κυρίτη αλλά και από πρόσωπα του στενού περιβάλλοντος τόσο της εργασίας όσο και της οικογένειάς του.

Μαρτυρία Τρίτη

Ο Αλαστράν Μουσταφά, ήταν από τους γνωστός τύπους του Φερίκιοϊ. Αρχι-χούλιγκαν ("αήτονα") τους έλεγαν τότε με αρκετά ισχυρή ομάδα. Ψιλοκακοποιός, φιλονταής και συνεγάτης της τοπικής αστυνομίας. Όπως όμως οι περισσότεροι

Τούρκοι, είχε μπέσα απέναντι σε φίλους και ανθρώπους που εκτιμούσε. Αρχιερειακά προσηλυτισμένος (μετέπειτα Οικουμενικός Πατριάρχης Δημήτριος) έχαιρε, ιδιαίτερα, τις επιστροφές του "κυρίου" Αλαστράν Μουσταφά (Και ποιανού εκτίμηση δεν είχε; πραγματικά άγιος εκείνος άνθρωπος; βοηθούσε τους πάντες δίχως διακρίσεις και δίχως τυμπανοκρουσίες!).

Από το πρωί της 6ης Σεπτεμβρίου, πόν, ο Μουσταφά επισκέπτεται και την εκκλησία του "παπάς Ντιμίτρη" τον Ι. Ναό των Δώδεκα Αποστόλων, δηλαδή και επαναλαμβάνει πως "όσο καιρό είναι εδώ δεν έχει κανείς να φοβηθεί τα". Πράγματι οι ορδές που κατέπεσαν τα πάντα γύρω, δεν άγγιξαν καν την εκκλησία.

Πώς άραγε, ο στενά συνεργαζόμενος στην τοπική αστυνομία "Αλαστράν Μουσταφά" ήξερε από το πρωί το τι ακολουθούσε;

Το γεγονός γνωρίζουν και μαρτυρούν όλοι όσοι υπηρετούσαν τότε ως κληρικοί λαϊκοί στον εν λόγω ιερό ναό.

Μαρτυρία Τέταρτη

Το μέγαρο των Καστέλι στη Χάλκη Πριγκιπωνήσων στο οποίο είχε φιλονηθεί παλαιότερα και ο ίδιος ο Ελεάριος Βενιζέλος, την περίοδο εκείνη, Σεπτέμβριο του '55 δηλαδή, ανήκε στην οικογένεια Ελευθεριάδη. Γείτονες του αντιναύαρχος που είναι και ο διοικητής της Ναυτικής Σχολής. Τα ψυγεία λιγοστά και ο "πασάς" δεν διαθέτει κρύα νερά και ο πάγος για το ραβδί Τούρκου διοικητή μεταφέρεται από "Frigidaire" του Ελευθεριάδη. Το πρωί της 6ης Σεπτεμβρίου, πρωί-πρωί ακόμη "πασάς" φροντίζει το σπίτι να προστατευθεί. Πώς αλήθεια ήξερε ο διοικητής Ναυτικής Σχολής Χάλκης το τι θα ακολουθούσε αργότερα;

Η μαρτυρία, από τα μέλη της οικογένειας Ελευθεριάδη, αλλά και φίλους και τόνες της.

Μαρτυρία Πέμπτη

Πολλοί είναι εκείνοι που διαπύκνωση παρακάτω γεγονότος, το οποίο "όμοιασι" παρακολούθησε και ο υπαρχηγός. Όταν άρχισαν οι πρώτες επιθέσεις και οι διαδηλωτές εισέβαλαν στα καταστήματα, με μανία έσπαζαν και κατέστρεφαν. Όταν κάποιος τολμούσε να βάλει την τσέπη του, τον εξαναγκάζαν να βγάλει και να το σπάσει, απειλώντας με ξυλοδαρμό. Σε πολλές μάστιγες πτώσεις έπεσε πράγματι η "αγία πόλη".

Πώς αλήθεια οι "αυθόρμητοι" ξεσηκωμένοι φτωχοί και πένητες" αντιστάσαν στον πελατισμό του πλάτουκου; το άρχισε πολύ αργότερα, όταν συνειδητοποίησαν την κατάσταση και ξεχάρησαν όντως αυθόρμητα στους δρόμους με ματωρό πένητες. Και τότε, η κυβέρνηση έσπευσε να κηρύξει "στρατιωτικό νόμο" και κατέβηκε ο στρατός με τα τανκς, κατέστειλε τα πάντα.

Γιατί άραγε οι αρχές, δεν πήραν την παραπάνω απόφαση για να προβούν τις καταστροφές;

Μαρτυρία Έκτη

(και ίσως η πλέον σημαντική)

Πρόκειται για την ομολογία του Κ. Ρινάρ (Καγιά Ρινάρ) ανώτερου στελέχους του τουρκικού Υπ.Εξ. Ο κ. Ρινάρ, με την επιτροπή που μετέφερε στα εδάφη και τα τουρκικά του κυρίαρχο σύνταγμα το οποίο είχε συνταχθεί στην Αγγλία, στην αντίστοιχη ελληνική διατύπωση, στην αντίστοιχη ελληνική διατύπωση, από την ελληνική μειονότητα της Π.Σ. ως γνωστόν επρόκειτο για τους νομικούς Χαρίλαο Ζαχαριάδη και Πλάτωνα Χριστίδη. Σε κάποιο διάλειμμα των εργασιών και καθώς ο Καγιά Ρινάρ συνελάμβανε μέλη της ελληνικής επιτροπής, λόγω μένου έπεσε πως η ιδέα της διοργάνωσης του Σεπτεμβρίου του '55 μιας διαδήλωσης στην Πόλη, ήταν των Αγγλων. Όσο για δημιουργία προβοκάτίας στην Θεσσαλονίκη, στο σπίτι που διήνεν γεννημένος ο Κεμάλ, για να δικαιολογηθούν τα γεγονότα, είπε πως ήταν ιδέα του Suat Hani Ürgüplü (Σουάτ Χαϊρί Ουργκουλίου) μετέπειτα πρωθυπουργού, ο οποίος έπεισε τον τούρκο Υπ.Εξ. Fatih Zorlu (Φατίλ Ρουστόζο Ζορλού). Το γεγονός είναι ιδιαίτερα σημαντικό και σφέρεται για μελέτη και διερεύνηση των ρασιμάτων.